

Vlada Crne Gore
Ministarstvo evropskih poslova

NACRT
Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji
2023 – 2024.

Podgorica, januar 2023.

UVOD

Sloboda kretanja robe je jedna od četiri osnovne slobode na jedinstvenom tržištu Evropske unije. Sloboda kretanja robe podrazumijeva uklanjanje svih tehničkih barijera u trgovini među državama članicama Evropske unije. U tom smislu Crna Gora, kao država kandidat za punopravno članstvo u EU mora ukloniti sve prepreke koje mogu narušiti njenu punu integraciju u jedinstveno tržište, uz obezbjeđenje visokog nivoa zaštite bezbjednosti, života i zdravlja ljudi, zaštite životinja i biljaka, zaštite životne sredine i zaštite potrošača. Uspostavljanje sistema infrastrukture kvaliteta u skladu s najboljom evropskom praksom i usaglašavanje crnogorskog tehničkog zakonodavstva sa zahtjevima Evropske unije, predstavljaju najvažnije zadatke Crne Gore u okviru poglavlja 1 - Sloboda kretanja robe.

Poglavlje 1 je podijeljeno u 4 potpoglavlja:

- Opšti principi,
- Horizontalne mjere [Ocjena usaglašenosti, Standardizacija, Metrologija, Akreditacija, Tržišni nadzor],
- Vertikalne mjere [Novi pristup, Stari pristup] i
- Proceduralne mjere.

Institucije nadležne za rad u ovom poglavlju: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo kapitalnih investicija, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Uprava za inspekcijske poslove, Ministarstvo evropskih poslova, Uprava prihoda i carina, Zavod za metrologiju, Akreditaciono tijelo Crne Gore, Institut za standardizaciju Crne Gore, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Institut za ljekove i medicinska sredstva, Mašinski fakultet Univerziteta Crne Gore i Privredna komora Crne Gore.

Poglavlje 1 - Sloboda kretanja robe je otvoreno 20. juna 2017. na Međuvladinoj konferenciji u Luksemburgu.

1. PLANOV I POTREBE						
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Horizontalne mjere						
1.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o nadzoru proizvoda na tržištu	2023/III	2023/IV	32019R1020 [P]	
A.1.) Novi pristup						
2.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za televizore	2023/I	2023/I	32019R2021 [P]	
3.	MKI	Pravilnik o označavanju energetske efikasnosti televizora	2023/I	2023/I	32019R2013 [P]	
4.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o minimalnim zahtjevima energetske efikasnosti zgrada	2023/II	2023/II	32010L0031 [P] 32018L0844 [P]	
5.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sertifikovanju energetske karakteristika zgrada	2023/II	2023/II	32010L0031 [P] 32018L0844 [P]	
6.	MKI	Pravilnik o označavanju energetske efikasnosti elektronskih displeja	2023/II	2023/II	32019R2013 [P]	
7.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za elektronske displeje	2023/II	2023/II	32019R2021 [P]	
8.	MKI	Pravilnik o označavanju energetske efikasnosti rashladnih uređaja sa funkcijom direktne prodaje	2023/II	2023/II	32019R2018 [P]	
9.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za rashladne uređaje sa funkcijom direktne prodaje	2023/II	2023/II	32019R2024 [P]	
10.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o tehničkim zahtjevima eko dizajna za električne transformatore	2023/II	2023/II	32019R1783 [P]	
11.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna električnih motora	2023/II	2023/II	32019R1781 [P]	
12.	MKI	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o efikasnom korišćenju energije	2023/III	2023/IV	32018R1999 [P] 32018L2002 [P]	
13.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za spoljne uređaje za električno napajanje	2023/IV	2023/IV	32019R1782 [P]	
14.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za opremu za zavarivanje	2023/IV	2023/IV	32019R1784 [P]	
15.	MZD	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bezbjednosti igračaka	2024/II	2024/III	32009L0048 [P] 32015L2115 [P]	

					32015L2116 [P] 32015L2117 [P] 32017L0738 [P] 32017L0774 [P] 32019L1922 [P] 32019L1929 [P] 32020L2088 [P] 32020L2089 [P] 32021L0903 [P]	
16.	MEPPU	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o građevinskim proizvodima	2024/III	2024/IV	32011R0305 [P]	
17.	MUP	Zakon o eksplozivnim materijama	2024/III	2024/IV	32013L0029 [P]	
A.2) Stari pristup						
18.	MEPPU	Pravilnik o dopuni Pravilnika o listi supstanci koje se ne upisuju u registar hemikalija i ne podliježu stručnoj procjeni	2023/I	2023/II	32019R1691 [P]	
19.	MEPPU	Pravilnik o dopuni Pravilnika o metodama ispitivanja opasnih svojstava hemikalije	2023/II	2023/III	32019R1390 [P]	
20.	MEPPU	Pravilnik o dopunama Pravilnika o bližem sadržaju prethodnog obavještanja za izvoz hemikalijama	2023/III	2023/III	32020R1068 [P]	
21.	MEPPU	Pravilnik o izmjenama i dopunama Liste klasifikovanih supstanci	2023/IV	2023/IV	32021R0849 [P]	
22.	MEPPU	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o biocidnim proizvodima	2023/IV	2024/II	32012R0528 [D] 32013R0564 [D] 32013R0354 [D]	
23.	MEPPU	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu klasifikacije, pakovanja i označavanja hemikalije u skladu sa globalno harmonizovanim sistemom UN	2024/I	2024/I	32020R1413 [P] 32021R0797 [P] 32021R0643 [P]	
24.	MEPPU	Pravilnik o dopuni Pravilnika o listama aktivnih supstanci koje su dozvoljene za upotrebu u biocidnim proizvodima i biocidnim proizvodima manjeg rizika	2024/IV	2024/IV	32019D1950 [P] 32019D1973 [P] 32019D1969 [P] 32019D1951 [P] 32019R1819 [P] 32019R1821 [P] 32019R1823 [P]	

						32019R1824 [P] 32019R1820 [P] 32019D1030 [P] 32019D0994 [P] 32019R1822 [P] 32019R1825 [P] 32020D0027 [P] 32020R1086 [P] 32020D1037 [P] 32021D1288 [P] 32021D1287 [P] 32021D1299 [P] 32021D1284 [P] 32021D0333 [P] 32021D0098 [P] 32021D0327 [P] 32021D0713 [P] 32021D0807 [P] 32021D1290 [P] 32021D1286 [P] 32021D1285 [P] 32021D1289 [P] 32021D0354 [P] 32021R0345 [P] 32021R0348 [P] 32021R0525 [P] 32021R0364 [P] 32021R0365 [P] 32021R0347 [P] 32021R0806 [P] 32021R1045 [P] 32020R1771 [P] 32020R1063 [P] 32020R1763 [P] 32021R0407 [P]	
--	--	--	--	--	--	--	--

25.	MZD	Zakon o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci	2023/III	2023/IV	32004R0273 [P] 32005R0111 [P] 32009R0219 [P] 32013R1258 [P] 32013R1259 [P] 32015R1011 [P] 32015R1013 [P] 32016R1443 [P] 32020R1737 [P]	
26.	MKI	Zakon o homologaciji motornih vozila	2024/III	2024/IV	32018R0858 [D] 32013R0168 [D] 32013R0167 [D] 32016R1628 [D]	
27.	MKI	Pravilnik o homologaciji tipa motornih i priključnih vozila	2024/IV	2024/IV	32018R0858 [P]	
28.	MKI	Pravilnik o homologaciji motornih vozila na dva ili tri točka	2024/IV	2024/IV	32013R0168 [P]	
29.	MKI	Pravilnik o homologaciji traktora	2024/IV	2024/IV	32013R0167 [P]	
30.	MKI	Pravilnik o emisijama iz vandrumskih pokretnih mašina	2024/IV	2024/IV	32016R1628 [P]	
31.	MKI	Tehnička knjiga o homologaciji motornih i priključnih vozila, motornih vozila na dva ili tri točka, traktora i vandrumskih pokretnih mašina	2024/IV	2024/IV	31970L0157 [P] 31989L0491 [P] 31990L0629 [P] 31991L0422 [P] 31991L0662 [P] 31991L0663 [P] 31991L0671 [P] 31992L0062 [P] 31992L0097 [P] 31993L0091 [P] 31994L0053 [P] 31996L0020 [P] 31999L0018 [P] 31999L0101 [P] 32000L0008 [P] 32005L0064 [P] 32006L0020 [P]	

					32006L0040 [P] 32007L0034 [P] 32007R0706 [P] 32007R0715 [P] 32009L0001 [P] 32009R0595 [P] 32011R0566 [P] 32011R0582 [P] 32012R0064 [P] 32012R0459 [P] 32013R0143 [P] 32013R0167 [P] 32013R0168 [P] 32013R0195 [P] 32013R0519 [P] 32014L0037 [P] 32014R0133 [P] 32014R0136 [P] 32014R0540 [P] 32015R0045 [P] 42015X0618(01) [P] 32015R0758 [P] 32016R1628 [P] 32017R1151 [P] 32017R1154 [P] 32017R1347 [P] 32017R2400 [P] 32018R0858 [P] 32018R1832 [P] 32020R0683 [P]	
B) Proceduralne mjere						
32.	MZD	Pravilnik o načinu i uslovima oglašavanja lijekova	2024/III	2024/III	32004L0027 [P] 32001L0083 [P]	

33.	MZD	Pravilnik o uslovima za izdavanje dozvole za stavljanje lijeka u promet, varijacije, obnove i prenos dozvole, kao i sadržaju dozvole za lijek	2023/III	2023/III	32009L0120 [P] 32008R1234 [P] 32003L0063 [P] 32004R0726 [D] 32001L0083 [P] 32021R0756 [P] 52021XC0607(02) [P] 32021R0805 [P] 32021R0017 [P]	
34.	MZD	Pravilnik o uslovima i načinu utvrđivanja ispunjenosti uslova za obavljanje proizvodnje lijekova i sadržaju dozvole za proizvodnju lijekova	2023/IV	2023/IV	32001L0083 [P] 31991L0412 [P] 32003L0094 [P]	
35.	MZD	Pravilnik o uslovima, sadržaju zahtjeva i dokumentaciji potrebnoj za sprovođenje kliničkog ispitivanja lijeka za upotrebu u humanoj medicini	2024/IV	2024/IV	32005L0028 [P] 32001L0020 [P]	
36.	MZD	Pravilnik o uslovima i sadržaju dozvole za proizvodnju i uvoz lijeka koji se klinički ispituje	2023/IV	2023/IV	32005L0028 [P] 32003L0094 [P] 32001L0020 [P]	
37.	MZD	Smjernice o prikupljanju, procjeni i izvještavanju o neželjenim dejstvima/događajima u toku sprovođenja kliničkog ispitivanja lijeka u humanoj medicini	2024/IV	2024/IV	52011XC0611 [01] [P]	
38.	MZD	Pravilnik o sadržaju i načinu obilježavanja spoljnog i unutrašnjeg pakovanja lijeka i sadržaju uputstva za humane lijekove	2023/IV	2023/IV	32013R0198 [P] 32001L0083 [P]	
39.	MZD	Pravilnik o načinu prikupljanja podataka i načinu prijavljivanja i praćenja neželjenih dejstava lijekova za humanu upotrebu	2024/IV	2024/IV	32012R1027 [D] 32012L0026 [P] 32010R1235 [P] 32010L0084 [P] 32001L0083 [P]	
40.	MZD	Pravilnik o uslovima za dobijanje dozvole, pripremu i upotrebu lijekova za naprednu terapiju koji se nerutinski pripremaju	2023/III	2023/III	32007R1394 [D]	
41.	MZD	Pravilnik o uslovima za uvoz aktivnih supstanci	2023/IV	2023/IV	32001L0083 [P] 32003L0094 [P] 32021R1280 [D]	

42.	MPŠV	Pravilnik o obrascu i sadržini recepta, kriterijumima za klasifikaciju veterinarskih lijekova, kao i načinu izdavanja i propisivanja veterinarskih lijekova	2023/I	2023/II	32019R0006 [P]	
43.	MPŠV	Pravilnik o bližem sadržaju farmakološko-toksikološkog ispitivanja veterinarskog lijeka, kao i dokumentacije za izvođenje postupka farmakološko-toksikološkog ispitivanja veterinarskog lijeka	2023/IV	2024/I	32019R0006 [P]	
44.	MPŠV	Pravilnik o bližim uslovima i načinu kliničkog ispitivanja veterinarskih lijekova, postupku i sadržaju dokumentacije za odobrenje kliničkog ispitivanja veterinarskog lijeka	2023/IV	2024/I	32019R0006 [P]	
45.	MPŠV	Pravilnik o načinu prikupljanja podataka i načinu prijavljivanja i praćenja neželjenih dejstava lijekova za upotrebu u veterinarskoj medicini	2023/II	2023/III	32019R0006 [P] 32021R1281 [D]	
46.	MPŠV	Pravilnik o bližim uslovima i načinu utvrđivanja ispunjenosti uslova za obavljanje prometa lijekova za veterinarsku upotrebu na veliko i sadržaju dozvole za promet veterinarskih lijekova na veliko	2023/II	2023/IV	32019R0006 [P]	
47.	MPŠV	Pravilnik o uslovima u pogledu prostora, opreme i kadra za obavljanje prometa veterinarskih lijekova na malo	2023/IV	2023/IV	32019R0006 [P]	
48.	MZD	Pravilnik o bližem sadržaju osnovnih, kao i posebnih zahtjeva za medicinska sredstva	2023/II	2023/II	32017R0745 [D] 32017R0746 [D]	
49.	MZD	Pravilnik o bližem načinu i postupku praćenja medicinskog sredstva i sistema vigilance na tržištu	2024/IV	2024/IV	32017R0745 [D] 32017R0746 [D]	
50.	MZD	Pravilnik o bližim uslovima i načinu oglašavanja medicinskih sredstava	2023/II	2023/II	32017R0745 [D] 32017R0746 [D]	
51.	MZD	Pravilnik o bližem sadržaju i načinu obilježavanja medicinskog sredstva i sadržaju uputstva o upotrebi medicinskog sredstva	2023/II	2023/II	32017R0745 [D] 32017R0746 [D]	
52.	MZD	Pravilnik o bližem sadržaju zahtjeva, dokumentacije potrebne za sprovođenje kliničkog ispitivanja, evidentiranja neintervencijskog ispitivanja i osnovnih zahtjeva za kliničku evaluaciju	2024/I	2024/I	32017R0745 [D] 32017R0746 [D]	
53.	MZD	Pravilnik o bližem sadržaju i načinu vođenja registara medicinskih sredstava, proizvođača sa sjedištem, odnosno boravkom ili prebivalištem	2024/III	2024/III	32017R0745 [D] 32017R0746 [D]	

		u Crnoj Gori i proizvođača medicinskih sredstava sa sjedištem, odnosno boravkom ili prebivalištem van Crne Gore, veleprodaja, specijalizovanih maloprodajnih objekata i uvoznika				
54.	MZD	Pravilnik o bližim uslovima, načinu utvrđivanja ispunjenosti uslova za proizvodnju medicinskih sredstava, sadržaju rješenja o registraciji proizvođača, kao i za proizvodnju po narudžbi medicinskog sredstva za određenog pacijenta	2024/IV	2024/IV	32017R0745 [D] 32017R0746 [D]	
55.	MERT	Uredba o notifikaciji tehničkih propisa, standarda, propisa o uslugama informatičkog društva i postupaka ocjene usaglašenosti	2023/III	2023/IV	32015L1535 [P]	

UVOD

Sloboda kretanja radnika, kao jedan od temeljnih principa Evropske unije i jedno od četiri slobode unutrašnjeg tržišta, obuhvata pitanja vezana za pristup tržištu rada, EURES, koordinaciju sistema socijalne sigurnosti i Evropsku karticu zdravstvenog osiguranja. U skladu s pravnom tekovinom EU, radnik koji se seli u drugu državu članicu EU ima određena prava kao što su pravo na rad bez radne dozvole (osim radnika iz novih država članica koje su obuhvaćene prelaznim periodom), jednakost postupanja u zapošljavanju kao s državljanima članice u kojoj se rad obavlja, pravo na jednaku socijalnu sigurnost kakvu imaju i državljani članice u kojoj se radnik zapošljava, pravo članova porodice da se pridruže radniku i da primaju porodičnu naknadu, potpuna koordinacija sistema socijalne sigurnosti (pravo na penziju i doprinose za socijalnu sigurnost) i uzajamno priznavanje kvalifikacija. Cilj navedenih prava je i podsticanje mobilnosti radne snage između država članica EU, što je važan faktor ostvarivanja unutrašnjeg tržišta.

Pregovaračko poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika obuhvata sljedeće podoblasti: pristup tržištu rada, EURES, koordinacija sistema socijalne sigurnosti i Evropska kartica zdravstvenog osiguranja.

Institucija koje koordiniraju aktivnosti u okviru ovog poglavlja je Ministarstvo rada i socijalnog staranja, dok su u rad poglavlja uključene i sljedeće institucije i organizacije: Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo finansija, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo javne uprave, Ministarstvo evropskih poslova, Uprava za inspeksijske poslove, Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Uprava policije, Fond za zdravstveno osiguranje, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja, Uprava za statistiku, Komisija za tržište kapitala, Savez sindikata, Unija slobodnih sindikata, Privredna komora, Unija poslodavaca.

Poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika je otvoreno 11. decembra 2017. na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					CELEX No	Ostalo
A) Pristup tržištu rada						
1.	MRSS	Akcionni plan zapošljavanja za 2024. godinu	2023/IV	2024		
2.	MUP	Akcionni plan za sprovođenje Strategije o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori, za period 2023-2024. godine, s izvještajem o implementaciji Akcionnog plana za sprovođenje Strategija o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori, za 2022. godinu	2023/I	2023-2024		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					CELEX No	Ostalo
A) Pristup tržištu rada						
1.	MRSS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti	2023/IV	2024/II		
2.	MUP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima	2023/III	2023/IV	31996L0071 [P] 32018L0957 [P] 32014L0067 [P]	
3.	MRSS	Odluka o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2024. godinu	2023/IV	2024		
B) Evropska kartica zdravstvenog osiguranja						
4.	MZD	Pravilnik o bližim uslovima i načinu i postupku ostvarivanja prekogranične zdravstvene zaštite	2024/IV	2024/IV	32011L0024 [P] 32019D1765 [P]	

UVOD

Sloboda pružanja usluga jedna je od četiri osnovne slobode koje omogućavaju funkcionisanje jedinstvenog tržišta Evropske unije, uz slobodu kretanja robe, ljudi i kapitala. U okviru ovog pregovaračkog poglavlja razmatra se zakonodavni okvir koji omogućava slobodno pružanje usluga, uz pravo osnivanja preduzeća. Ovo poglavlje obuhvata tri podoblasti i to:

- Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga,
- Međusobno priznavanje profesionalnih kvalifikacija i
- Poštanske usluge.

U oblasti sloboda pružanja usluga donijet je Zakon o uslugama („Sl. list CG”, broj 71/17). Usklađivanje sektorskog zakonodavstva sa Direktivom 2006/123/EZ o uslugama na unutrašnjem tržištu vrši se na način predviđen Akcionom planom za transponovanje Direktive o uslugama na unutrašnjem tržištu za period 2015-2018. U vezi usaglašavanja budućeg zakonodavstva, zaključkom Vlade br. 022-27/2018-1 od 21. juna 2018. i zaključkom Vlade br. 04-699/2 od 25. februara 2021. zaduženi su nadležni resori da prilikom donošenja propisa koji regulišu uslužne djelatnosti uzmu u obzir obaveze koje proizilaze iz Direktive o uslugama i o istom izvijeste Ministarstvo ekonomskog razvoja koje je pripremio i dostavilo smjernice po ovom pitanju 19. jula 2018. godine. Zakon o uslugama sadrži i pravni osnov za donošenje podzakonskih akata kojim će se definisati način saradnje i razmjene informacija sa državama EEP, a naročito saradnje u vezi sa nadzorom nad pružanjem usluga, preduzimanjem mjera upozorenja i način rad Ministarstva kada je u pitanju IMI sistem. Predviđeno je da pravni akt za IMI sistem bude donijet u okviru projekta koji će se realizovati kroz IPA 2020.

U skladu sa zahtjevima Direktive 2005/36/EZ i Direktive 2013/55/EU o izmjeni Direktive 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija, donijet je Zakon o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija („Sl. list CG”, broj 56/18), Odluka o utvrđivanju Liste regulisanih profesija („Sl. list CG”, broj 80/18) kao i usklađeni svi studijski programi (doktor medicine, doktor stomatologije, doktor farmacije, medicinska sestra za opštu zdravstvenu njegu i arhitekta), čijim završetkom se stiču kvalifikacije za obavljanje regulisane profesije u Crnoj Gori za koje se vrši automatsko priznavanje na osnovu minimalnih uslova osposobljavanja.

U cilju potpunog usklađivanja zakonodavstva s Direktivom 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija i Direktivom 2013/55/EU o izmjeni Direktive 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija, Crna Gora je u obavezi da do dana pristupanja EU uskladi sektorske i sve ostale propise sa Direktivom 2005/36/EZ i Direktivom 2013/55/EU i da osnuje Komoru medicinskih sestara, babica i tehničara. S tim u vezi, Crna Gora je, u cilju unapređenja uslova za obavljanje ovih profesija, zaštite njihovih profesionalnih interesa, unapređenja profesionalne zdravstvene etike i učešća u unapređenju

kvaliteta zdravstvene zaštite, odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Sl. list CG“, br. 3/16, 39/16, 2/17, 44/18 i 24/19) predviđjela osnivanje Ljekarske komore Crne Gore, Stomatološke komore Crne Gore, Farmaceutске komore Crne Gore, a u skladu s članom 120 ovog zakona, osnovana je i Komora fizioterapeuta. Osnivanje Komore medicinskih sestara, babica i tehničara definisano je članom 20 Zakona o zdravstvenoj njezi pacijenata („Sl. list CG“, broj 25/10).

U oblasti poštanskih usluga, regulativni okvir je skoro usklađen sa pravnom tekovinom EU, uzimajući u obzir da tek predstoji usaglašavanje sa Regulativom (EU) 2018/644 o prekograničnoj dostavi paketa. Cilj Evropske komisije je stvoriti zajedničko tržište za poštanske usluge i osigurati kvalitet usluga koje se pružaju, postepeno otvarajući taj sektor tržišnoj konkurenciji.

Institucionalni okvir: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo kulture i medija, , Ministarstvo kapitalnih investicija, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo evropskih poslova, Nacionalno udruženje medicinskih sestara i babica Crne Gore, JU Zanatska komora Crne Gore, Privredna komora Crne Gore, Unija poslodavaca Crne Gore, Inženjerska komora Crne Gore, Advokatska komora Crne Gore, Ljekarska komora Crne Gore, Uprava za inspeksijske poslove, Agencija za zaštitu životne sredine, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti.

Pregovaračko poglavlje otvoreno je 11. decembra 2017, na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Poštanske usluge						
1.	MERT	Akcioni plan za sprovođenje Strategije razvoja poštanske djelatnosti u Crnoj Gori za period 2019-2023. za 2023. godinu	2023/I	2023		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadlež. inst.	Naziv pravnog akta	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga						
1.	MEPPU	Zakon o upravljanju otpadom	2023/II	2023/II	31994L0062 [P] 32006R1013 [P] 32010L0075 [P] 31987L0217 [P] 31999L0031 [P] 31996L0059 [P] 32006L0066 [P] 32012L0019 [P] 32000L0053 [P] 32008L0098 [P] 32019R1021 [D] 32006L0123 [D] 32019L0904 [D]	
2.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zanatstvu	2023/II	2023/II	32006L0123 [P]	
3.	MPŠV	Zakon o morskom ribarstvu i marikulturi	2023/III	2023/IV	32006L0123 [D] 32006R1967 [D] 32008R1005 [D] 32009R1224 [D] 32011R0404 [D] 32011R1343 [D]	

					32013R1380 [D] 32017R1130 [D] 32019R0982 [D] 32019R1241 [D] 32020R0004 [D] 32020R0038 [D] 32020R0423 [D] 32020R0967 [D] 32020R0030 [D]	
4.	MERT	Uredba o jedinstvenoj kontakt tački za usluge	2023/II	2023/II	32006L0123 [P]	
5.	MERT	Odluka o utvrđivanju zanata, djelatnosti, sličnih zanatu i liste jednostavnih i složenih zanata	2023/III	2023/III	32006L0123 [P]	
6.	MERT	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu vođenja i sadržini registra lica koja se bave zanatskom djelatnošću	2023/III	2023/IV	32006L0123 [P]	
7.	MKM	Pravilnik o izmjenama Pravilnika o bližim uslovima i načinu izdavanja, prestanku važenja i oduzimanja istraživačke licence, kao i sadržaju i načinu vođenja registra izdatih istraživačkih licenci	2023/IV	2023/IV	32006L0123 [P]	
B) Međusobno priznavanje profesionalnih kvalifikacija						
8.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o turizmu i ugostiteljstvu	2023/I	Danom pristupa nja	32005L0036 [P] 32013L0055 [P]	
9.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o planinskim stazama	2023/IV	Danom pristupa nja	32005L0036 [P] 32013L0055 [P]	
10.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o raftingu	2023/IV	Danom pristupa nja	32005L0036 [P] 32013L0055 [P]	

11.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o skijalištima	2023/IV	Danom pristupanja	32005L0036 [P] 32013L0055 [P]	
12.	MKI	Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energetici	2023/III	2023/IV	32015L1513 [P] 32014L0094 [P] 32019L0944 [P] 32019R0941 [P] 32019L0692 [P] 32019R0826 [P] 32019R1745 [P] 32021R1444 [P]	
13.	MZD	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti	2024/III	Danom pristupanja	32005L0036 [P] 32013L0055 [P] 32020D0548 [P]	
14.	MZD	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj njezi pacijenata	2024/III	Danom pristupanja	32005L0036 [P] 32013L0055 [P]	
15.	MKI	Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o efikasnom korišćenju energije	2023/III	2023/IV	32018R1999 [P] 32018L2002 [P]	
16.	MEPPU	Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata	2024/I	Danom pristupanja	32005L0036 [P] 32013L0055 [P]	
17.	UBHVFP	Zakon o veterinarstvu	2023/IV	2024/I	32020R2154 [P] 32017R0625 [P]	

UVOD

Sloboda kretanja kapitala je jedan od osnovnih principa jedinstvenog tržišta Evropske unije i jedina od četiri slobode koja prelazi granice Evropske unije. Osnovna načela jedinstvenog tržišta su načelo nediskriminacije i načelo uzajamnog priznavanja. Načelo nediskriminacije proizilazi iz Poglavlja II, člana 18 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (UFEU), koji zabranjuje svaku diskriminaciju na osnovu državljanstva, odnosno različit tretman u jednakim okolnostima. Temelji unutrašnjeg tržišta postavljeni su odredbama člana 26 Poglavlje III, naslov 1, Ugovora o funkcionisanju Evropske unije koji definiše jedinstveno tržište EU kao „prostor bez unutrašnjih granica na kome je slobodan promet robe, kretanje lica, usluga i kapitala“.

Slobodno kretanje kapitala omogućava protok sredstava unutar EU, olakšava prekograničnu trgovinu, doprinosi mobilnosti radnika, olakšava prikupljanje kapitala potrebnog za započinjanje poslovanja i rast privrednih subjekata, kao i funkcionisanje integrisanog, otvorenog i efikasnog unutrašnjeg tržišta, što je od interesa za sve građane Evropske unije.

Ovo pregovaračko poglavlje propisuje pravila slobodnog kretanja kapitala među državama članicama Unije. Ona obuhvataju zabranu svih restrikcija u kretanjima kapitala i plaćanjima, kako unutar država članica EU, tako i između država članica i trećih država. Pritom, postoje određeni izuzeci koji su, prvenstveno, vezani za poreze, sprečavanje pranja novca, finansiranje terorizma i sl. Ovo poglavlje pravne tekovine sadrži i pravila za prekogranična ulaganja u sektor finansijskih usluga i prava vlasništva nad nekretninama izvan nacionalnih okvira, a unutar EU.

Sloboda kretanja kapitala obuhvata tri temeljna područja:

- slobodu kretanja kapitala i plaćanja,
- usluge platnog prometa i
- sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

Institucionalni okvir: Ministarstvo finansija, Ministarstvo evropskih poslova, Centralna Banka Crne Gore, Uprava Policije, Komisija za tržište kapitala i Agencija za nadzor osiguranja.

Poglavlje je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji, 24. juna 2014. godine.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Opšti principi						
1.	MF	Zakon o osiguranju	2023/IV	Danom pristupanja	32009L0138 [P] 32016L0097 [P] 32011L0089 [D] ¹ 32014L0051 [D] 32018L0843 [D] 32019R1935 [P] 32019L2177 [D]	
2.	MVP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama	2023/III	2023/IV		
B) Horizontalne mjere						
3.	CBCG	Odluka o sigurnosnim zahtjevima koje treba da ispune pružaoci platnih usluga za obezbjeđivanje pouzdane provjere autentičnosti klijenta i zajedničke i sigurne otvorene standarde komunikacije	2023/I	2023/I	32018R0389 [P]	
4.	CBCG	Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o strukturi bližim uslovima i načinu otvaranja i ukidanja transakcionih računa	2023/IV	Danom pristupanja	32012R0260 [P] 32014R0248 [P] 32021R1230 [P]	
C) Sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma						
5.	MUP	Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma	2023/I	2023/I	32015L0849 [P] 32015R0847 [P] 32018L0843 [P] 32019L1153 [P]	
6.	MF	Zakon o igrama na sreću	2023/IV	2024/II		

¹ Donošenjem novog Zakona o osiguranju postiže se puna usklađenost sa pravnom tekovinom u ovom domenu. Međutim, direktive koje su ocijenjene sa D, osim osiguranja, odnose se i na druge oblasti, pa će se donošenjem Zakona o osiguranju, postići samo djelimična usklađenost sa ovim direktivama (potpuna samo u odredbama koje se odnose na oblast osiguranja).

7.	MUP	Pravilnik o indikatorima za prepoznavanje sumnjivih klijenata i transakcija	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
8.	MUP	Pravilnik o dostavljanju podataka o gotovinskim, sumnjivim i drugim transakcijama finansijsko obavještajnoj jedinici	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
9.	MUP	Pravilnik o smjernicama za izradu analize i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
10.	MUP	Pravilnik o načinu vođenja registra stvarnih vlasnika, prikupljanju, unosu i rokovima unosa i ažuriranju podataka koji se vode u registru i načinu pristupa tim podacima	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
11.	MUP	Pravilnik o elektronskoj identifikaciji klijenata prilikom otvaranja računa kod banaka	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
12.	MUP	Smjernice o izradi analize rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
13.	CBCG	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod obveznika koje nadzire Centralna banka Crne Gore	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
14.	KTK	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod obveznika koje nadzire Komisija za tržište kapitala	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
15.	ANO	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod obveznika koje nadzire Agencija za nadzor osiguranja	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
16.	EKIP	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod učesnika na tržištu poštanskih usluga	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
17.	UPC	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod priređivača lutrijskih i posebnih igara na sreću i igara na sreću putem interneta, odnosno drugih telekomunikacionih sredstava	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	

18.	MP	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod advokata i notara	2023/III	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
-----	----	---	----------	---------	----------------------------------	--

UVOD

Javne nabavke u Evropskoj uniji obuhvataju skup djelovanja naručilaca iz država članica Evropske unije radi nabavke robe, pružanja usluga ili izvođenja radova. Naručioci podrazumijevaju javne naručioce, kao što su državne institucije, gradovi, opštine i sektorske naručioce koji obavljaju djelatnosti vodosnabdijevanja, snabdjevanja energijom, obezbjeđivanja saobraćajnih i poštanskih usluga.

Cilj evropskog zakonodavstva u ovoj oblasti je da se davaocima usluga, isporučiocima roba i izvođačima radova obezbijedi mogućnost nadmetanja na javnim tenderima u državama članicama Evropske unije. Cilj je, sa jedne strane, jačanje ekonomskog razvoja i efikasnosti, ali i davanje punog smisla jedinstvenom tržištu Evropske unije. Institucije uspostavljene u tu svrhu treba da obezbijede poštovanje zakonodavnog okvira na svim nivoima i osiguraju efikasan sistem pravne zaštite u postupcima javnih nabavki, koji se, između ostalog, zasniva na pravu podnošenja žalbe. Naručioci usluga su dužni da postupak javnih nabavki sprovode uz puno poštovanje principa transparentnosti. Projekti javno-privatnog partnerstva su projekti koji imaju za cilj zadovoljenje neke javne potrebe, odnosno projekti koji za cilj imaju pružanje javne usluge iz nadležnosti javne vlasti.

Zakonodavni okvir uređuje: načela javnih nabavki; postupke nabavke koji djeluju u sektorima vodoprivrede, energetike, saobraćaja i poštanskog saobraćaja; koordinaciju postupaka za dodjelu ugovora o javnim nabavkama radova, ugovora o javnoj nabavki robe i ugovora o javnim nabavkama usluga; postupak zaštite prava u postupku javne nabavke, „koncesije i javno privatno partnerstvo”, elektronske javne nabavke; jedinstveni rječnik javnih nabavki (CPV); održive javne nabavke i postupke nabavke u oblasti odbrane i bezbjednosti.

Institucionalni okvir: Ministarstvo finansija, Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo javne uprave, Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki i Uprava za inspekcijske poslove.

Poglavlje je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji, 18. decembra 2013.

1. PLANOV I I POTREBE						
1.1. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Horizontalne mjere						
1.	MF	Pravilnik o načinu rada i korišćenja elektronskog sistema javnih nabavki	2024/III	2024/III		
2.	MF	Uputstvo za korišćenje elektronskog sistema javnih nabavki	2024/III	2024/III		

UVOD

Privredno pravo odnosi se na osnivanje, funkcionisanje i kontrolu finansijskog poslovanja privrednih društava u državama članicama Evropske unije. Obuhvata dva dijela: pravo privrednih društava u užem smislu, kao i računovodstvo i reviziju.

Tekovina prava privrednih društava EU obuhvata pravila o osnivanju, registraciji, podjeli akcionarskih društava, domaćim i prekograničnim spajanjima, preuzimanju akcionarskih društava, pravima akcionara, zahtjevima u pogledu kapitala, zahtjevima za transparentnošću poslovanja, preporuke o politici naknada za direktore kotiranih akcionarskih društava te preporuke o ulozi nezavisnih direktora i članova nadzornog odbora kotiranih društava, kao i komisija odbora ovih društava. Pravo privrednih društava u užem smislu obuhvata i pravila sadržana u Uredbi o Statutu Evropske kompanije i Uredbi o Evropskom ekonomskom interesnom udruženju.

Područje računovodstva i revizije uključuje uspostavljanje sistema provjere kvaliteta rada revizorske struke i djelotvornog sistema javnog nadzora nad njenim radom uopšte, sistema javnog objavljivanja godišnjih finansijskih izvještaja, kao i uspostavljanje i dosljednu primjenu međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja. Ovaj segment ostvariće i direktan uticaj na strukturu organa pojedinih vrsta društava kapitala u Crnoj Gori, kroz obavezu uvođenja odbora za reviziju, organa zaduženog za sprovođenje interne kontrole finansijskog poslovanja.

Institucije nadležne za rad u ovom poglavlju su: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo finansija, Komsija za tržište kapitala, Uprava prihoda i carina, Privredna komora Crne Gore, Ekonomski fakultet Univerziteta Crne Gore, Pravni fakultet Univerziteta Crne Gore, Institut računovođa i revizora Crne Gore i Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore.

Poglavlje 6 – Privredno pravo je otvoreno 18. decembra 2013. na Međuvladinoj konferenciji koja je održana u Briselu.

1. PLANOVI I POTREBE						
1.1. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Računovodstvo						
1.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o reviziji	2023/II	2023/III	32014L0056 [P] 32014R0537 [P]	
B) Privredno pravo						
2.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima	2023/IV	2024/I	32017L0828 [P] 32019L1151 [P] 32019L2121 [P]	
C) Tržište kapitala						
3.	KTK	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala	2023/IV	2024/II	32004L0109 [P] 32017R1129 [D] 32020R0447 [P] 32020R0448 [P] 32020R1212 [D] 32020R1272 [P] 32020R1273 [P] 32020R1989 [D] 32020L1504 [P] 32021R1253 [P] 32021R1254 [P] 32021R0528 [P] 32021R0527 [D] 32021L0338 [P] 32021L1269 [D]	

UVOD

Pravna tekovina Evropske unije u oblasti pravo intelektualne svojine obuhvata pitanje autorskog i srodnih prava, prava industrijske svojine i odredbe o njihovom sprovođenju. Ključni izazovi u narednom periodu se odnose na donošenje strateških i zakonodavnih dokumenata, među kojima su Strategija intelektualne svojine Crne Gore za period 2023-2026 i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima., kao i na efikasno sprovođenje prava intelektualne svojine

Autorsko i srodna prava štite djela iz oblasti književnosti, nauke i umjetnosti, dok se pod industrijskom svojinom podrazumijevaju prava na patent, žig, industrijski dizajn, geografske oznake i topografije poluprovodnika.

Zaštita prava intelektualne svojine obuhvata: administrativnu zaštitu; građanskopravnu zaštitu; krivičnopravnu zaštitu i prekršajnu zaštitu.

Institucije nadležne za rad u ovom poglavlju su: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Uprava policije, Uprava prihoda i carina, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Uprava za inspeksijske poslove, Unija poslodavaca Crne Gore, sudski organi i Državno tužilaštvo. U Crnoj Gori je uspostavljen zakonodavni okvir za sprovođenje prava intelektualne svojine posebnim zakonima koji uređuju intelektualnu svojinu.

Crna Gora je 31. marta 2014. na Međuvladinoj konferenciji u Briselu otvorila poglavlje 7.

1. PLANOWI I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Horizontalne mjere						
1.	MERT	Strategija intelektualne svojine Crne Gore za period 2023-2026.	2023/II	2023-2026		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Opšti propisi						
1.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima	2024/II	2024/IV	32019L0789 [P] 32019L0790 [P]	

UVOD

Pravila koja se odnose na zaštitu konkurencije predstavljaju osnov na kojem je formirana tržišna privreda jedne zemlje. U procesu pristupanja Evropskoj uniji politika konkurencije zauzima jedno od najznačajnijih mjesta, jer njeno efikasno sprovođenje doprinosi unapređenju ekonomije, razvoju i rastu broja privrednih društava, unapređenju ulaganja u istraživanje i razvoj novih proizvoda, privlačenju novih investicija i povećanju proizvodnje i izvoza.

Pravna tekovina Evropske unije u oblasti zaštite konkurencije se dijeli na politiku konkurencije i državnu pomoć. To podrazumijeva pravila i procedure za suzbijanje povreda pravila ponašanja učesnika na tržištu (restriktivne sporazume između preduzeća, zloupotrebu dominantnog položaja i praćenje koncentracije učesnika na tržištu), kao i postupak dodjele i kontrole namjenskog korišćenja državne pomoći, radi zaštite konkurencije.

U narednom periodu najveća pažnja će biti posvećena jačanju administrativnih kapaciteta nadležne institucije za politiku konkurencije i kontrolu državne pomoći – Agencije za zaštitu konkurencije, kako bi se obezbijedio odgovarajući bilans ostvarenih rezultata i u potpunosti omogućili jednaki i fer uslovi svim učesnicima na crnogorskom tržištu.

Pored Agencije za zaštitu konkurencije, nadležne institucije u ovoj oblasti su: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo finansija, nadležni sudovi, Državno tužilaštvo, Unija slobodnih sindikata, Savez sindikata Crne Gore, Unija poslodavaca Crne Gore, Privredna komora Crne Gore, Zajednica opština Crne Gore, kao i svi davaoci državne pomoći i Državna revizorska institucija.

Crna Gora je otvorila pregovaračko poglavlje 8 na Međuvladinoj konferenciji u Briselu 30. juna 2020.

1. PLANOVI I POTREBE						
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Konkurencija						
1.	MERT	Zakon o postupcima za naknadu štete zbog povreda konkurencije na tržištu	2023/III	2023/IV	32014L0104 [P]	
2.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije	2024/I	2024/II	32019L0001 [P]	
3.	MERT	Uredba o grupnim izuzećima vertikalnih sporazuma od zabrane	2023/IV	2024/I	32022R0720 [P]	
4.	MERT	Uredba o prestanku važenja uredbe o uslovima, postupku i kriterijumima za grupno izuzeće od zabrane sporazuma u sektoru osiguranja	2023/I	2023/I		
B) Državna pomoć						
5.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kontroli državne pomoći	2024/IV	2025/I	32014L0104 [P]	

UVOD

Poglavlje Finansijske usluge odnosi se na usklađenost propisa u oblasti bankarstva, osiguranja i reosiguranja, penzijskih fondova pod pokroviteljstvom poslodavca, tržišta kapitala i infrastrukture finansijskih tržišta, s pravnom tekovinom EU, ali i na njeno efikasno sprovođenje od strane nadležnih supervizorskih institucija, što za krajnji cilj ima podsticanje i očuvanje finansijske stabilnosti.

Ovo poglavlje obuhvata četiri potpoglavlja:

1. bankarstvo i finansijski konglomerati,
2. osiguranje i penzijsko osiguranje pod pokroviteljstvom poslodavca,
3. tržišta hartija od vrijednosti i investicione usluge i
4. infrastruktura finansijskih tržišta.

Za sprovođenje pravne tekovine EU u ovoj oblasti nadležne institucije su: Ministarstvo finansija, Centralna banka Crne Gore, Komisija za tržište kapitala, Agencija za nadzor osiguranja i Fond za zaštitu depozita.

Crna Gora će nastaviti sa daljim usklađivanjem i implementacijom EU *acquis-a* u oblasti finansijskih usluga u cilju dostizanja naprednog nivoa usklađenosti i pokazati čvrstinu i nezavisnost regulatornih i supervizorskih institucija sa adekvatnim administrativnim kapacitetima za njenu implementaciju i sprovođenje.

Poglavlje je otvoreno 22. juna 2015.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Bankarstvo i finansijski konglomerati						
1.	MF	Zakon o dodatnom nadzoru finansijskih konglomerata	2023/III	2024/II	32011L0089 [P] 32002L0087 [P] 32014R0342 [P]	
2.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama	2023/IV	2024/I	32019L0878 [D] 32021R0539 [D] 32021R1018 [D] 32021R0923 [D] 32021R1118 [D]	
3.	CBCG	Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija	2024/I	2024/I	32020R0866 [D] 32020R0125 [D] 32021R1043 [D] 32021R0598 [D] 32021R0931 [D] 32021R1383 [D] 32021R0453 [D] 32021R0451 [D] 32021R0424 [D] 32021R0637 [D] 32021R0930 [D] 32021Y0723(01) [D] 32021R0249 [D] 32020R1228 [D] 32020R1230 [D] 32020R1224 [D] 32020R1225 [D] 32020R1229 [D] 32020R1226 [D]	

4.	CBCG	Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore	2024/I	2024/I	32020R0429 [D] 32021R0763 [D] 32020R1227 [D]	
5.	MF	Zakon o izmjenama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka	2023/III	2024/I	32017L2399 [D] 32019L0879 [D]	
6.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija ²	2023/III	2024/I	32019L0879 [D] 52020XC0929(01) [D] 52020XC1202(01) [D]	
7.	CBCG	Odluka o bližim kriterijumima za određivanje minimalnog regulatornog kapitala i kvalifikovanim obavezama kreditnih institucija	2023/III	2024/I	32019L0879 [D]	
8.	CBCG	Odluka o utvrđivanju kriterijuma za procjenu uticaja propadanja kreditne institucije na finansijska tržišta, na druge kreditne institucije i na uslove finansiranja	2023/III	2024/I	32019R0348 [D]	
B) Osiguranje i penzijsko osiguranje						
9.	MF	Zakon o penzionim fondovima	2023/IV	2024/II	32003L0041 [D] 32013L0014 [P] 32016L2341 [P]	
10.	MF	Zakon o osiguranju	2023/IV	Danom pristupanja	32009L0138 [P] 32016L0097 [P] 32011L0089 [D] 32014L0051 [D] 32018L0843 [D] 32019R1935 [P] 32019L2177 [D]	
C) Tržišta hartija od vrijednosti i investicione usluge						
11.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala	2023/IV	2024/II	32004L0109 [P] 32017R1129 [D] 32020R0447 [P]	

² Dok Crna Gora ne postane punopravna članica ne može biti potpune usklađenosti. Direktive i regulative sadrže članove koji su primjenjivi samo za nadležna tijela/regulatore država članica, Međutim, sve materijalno značajne odredbe su već prenesene u zakonske i podzakonske propise.

					32020R0448 [P] 32020R1212 [D] 32020R1272 [P] 32020R1273 [P] 32020R1989 [D] 32020L1504 [P] 32021R1253 [P] 32021R1254 [P] 32021R0528 [P] 32021R0527 [D] 32021L0338 [P] 32021L1269 [D]	
12.	MF	Zakon o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom	2023/IV	2024/II	32009L0065 [D] 32011L0061 [D] 32013L0014 [D] 32014L0091 [P] 32019R1156 [D] 32019L1160 [D] 32021L1270 [D] 32021R0955 [D]	
13.	MF	Zakon o alternativnim investicionim fondovima	2023/IV	2024/II	32011L0061 [P] 32018R1618 [P] 32019R1156 [D] 32019L1160 [D] 32021R1255 [P]	

UVOD

Poglavlje Informatičko društvo i mediji čini cjelinu od tri oblasti: elektronske komunikacije, usluge informatičkog društva i audiovizuelna politika.

Ključna pitanja u okviru oblasti elektronskih komunikacija su: širokopolasni pristup Internetu, standardizacija, interkonekcija, tržište i analiza tržišta, univerzalne usluge i prava korisnika, pitanja privatnosti, digitalizacija i politika radio spektra. Ključna pitanja u okviru oblasti usluga informatičkog društva su: elektronska uprava, informatička bezbjednost, elektronsko zdravstvo, elektronski potpis, javni sektor, elektronska trgovina. Ključna pitanja u okviru oblasti audiovizuelne politike su: audiovizuelne medijske usluge, javni emiteri Crne Gore, zaštita maloljetnika, filmsko naslijeđe, kulturna raznolikost.

Pored Ministarstva javne uprave koje je nadležno za ovo poglavlje, u radnoj grupi su zastupljene sljedeće institucije i organizacije: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Fond za zdravstveno osiguranje, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Agencija za elektronske medije, Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, Uprava za inspekcijske poslove i Radio i Televizija Crne Gore.

Poglavlje je otvoreno 31. marta 2014.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Elektronske komunikacije						
1.	MER	Strategija uvođenja 5G mobilnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori	2023/I	2023-2027		
2.	MER	Nacionalni plan razvoja širokopojsnih mreža nove generacije	2023/IV	2024-2027		
B) Usluge informatičkog društva						
3.	MZ	Strategija razvoja digitalnog zdravlja u Crnoj Gori	2023/IV	2024-2029		
C) Audiovizuelna politika						
4.	MKM	Medijska strategija 2023-2027.	2023/I	2023-2027		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Elektronske komunikacije						
1.	MER	Zakon o elektronskim komunikacijama	2023/IV	2024/I	32018L1972 [P] 32014L0061 [P] 32019R2243 [P] 32020H2245 [P] 32020R0911 [D] ³ 32020R1070 [D] ⁴ 32020H1307 [D] ⁵	
2.	MER	Pravilnik o utvrđivanju liste standarda iz oblasti radio opreme i telekomunikacione terminalne opreme	2023/IV	2023/IV	32020D0553 [P] 32020D1562 [P]	
B) Usluge informatičkog društva						
3.	MJU	Zakon o informacionoj bezbjednosti	2023/IV	2024		

³ Celex treba implementirati kroz odgovarajući pravilnik MER-a za čije donošenje će se predvidjeti pravni osnov u novom ZEK-u u skladu sa EECC (32018L1972).

⁴ Celex treba implementirati kroz odgovarajući pravilnik MER-a za čije donošenje će se predvidjeti pravni osnov u novom ZEK-u u skladu sa EECC (32018L1972).

⁵ Celex treba implementirati kroz zakone i podzakonska akta, širokobuhvatno.

C) Audiovizuelna politika						
4.	MKM	Zakon o audio-vizuelnim medijskim uslugama	2023/II	2023-2024	32018L1808 [P] 52020XG1207(01)[P]	
5.	MKM	Zakon o javnom medijskom servisu Crne Gore	2023/II	2023-2024	52020XG1207(01)[P]	
6.	MKM	Zakon o medijima	2023/II	2023-2024	52020XG1207(01)[P]	

UVOD

Pravna tekovina za poglavlje 11 - Poljoprivreda i ruralni razvoj obuhvata veliki broj obavezujućih pravila, od kojih su mnoga direktno primjenjiva. Njihova odgovarajuća primjena i efikasnost sprovođenja od strane efikasne administracije su neophodni za funkcionisanje Zajedničke poljoprivredne politike (ZPP).

ZPP je podijeljena na dva stuba: direktna plaćanja i tržišne mjere (prvi stub) i ruralni razvoj (drugi stub). Osnovu prvog stuba čine različite mjere podrške koje direktno ili indirektno utiču na prihode poljoprivrednih proizvođača. Politika ruralnog razvoja, kroz podršku raznovrsnih ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima, ima za cilj poboljšanje kvaliteta života na selu, kako sa ekonomskog, tako i sa društvenog aspekta. Mjere prvog stuba integralno se finansiraju iz zajedničkog budžeta EU, dok za drugi stub važi princip kofinansiranja iz nacionalnog budžeta. Jedna od osnovnih karakteristika ZPP je finansiranje u sedmogodišnjem periodu, sa tačno utvrđenim iznosima podrške potencijalnim korisnicima.

Država članica EU mora da bude spremna za primjenu pravne tekovine EU za šeme direktnih plaćanja i implementaciju politike zajedničkog uređenja tržišta, kao i sprovođenje mjera ruralnog razvoja.

Poglavlje 11 podijeljeno je na sljedeća potpoglavlja: direktna plaćanja, zajednička organizacija tržišta, državna pomoć, ruralni razvoj, politika kvaliteta i organska proizvodnja.

Crna Gora će danom pristupanja u EU primjenjivati Zajedničku poljoprivrednu politiku, što podrazumijeva uspostavljanje administrativnog i institucionalnog okvira za njeno sprovođenje. Pravilno sprovođenje Zajedničke poljoprivredne politike zahtjeva od Crne Gore jačanje postojećih i osnivanje novih odgovarajućih administrativnih struktura - Agencije za plaćanja, Upravljačkog tijela, kao i uspostavljanje određenih sistema kao što su Integrisani administrativni sistem kontrole i računovodstveni sistem na farmama.

Nadležna institucija nad politikama koje pripadaju ovom pregovaračkom poglavlju je Ministarstvo poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede.

Pregovaračko poglavlje 11 je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji održanoj 13. decembra 2016.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
B) Horizontalni dio						
1.	MPŠV	Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2023-2028.	2023/II	2023-2028		
2.	MPŠV	Akcioni plan za usaglašavanje sa pravnom tekovinom EU	2023/II	2023-2028		
3.	MPŠV	Akcioni plan za uspostavljanje IAKS-a i Agencije za plaćanja	2023/IV	2023/IV – Danom pristupanja		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Opšti propisi						
1.	MPŠV	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju	2023/I	2023/I	32011R0543 [D] 32013R1305 [D] 32013R1306 [D] 32013R1307 [D] 32013R1308 [D] 32014R0640 [D] 32014R0807 [D] 32014R0447 [D] 32014R0907 [D] 32014R0251 [D] 32015R1366 [D] 32016R0232 [D] 32018R1046 [D] 32020R0198 [D]	
2.	MPŠV	Pravilnik o sprovođenju direktnih plaćanja i IAKS mjera ruralnog razvoja	2023/IV	2023/IV	32013R1306 [D] 32013R1307 [D] 32014R0639 [D]	

					32014R0640 [D] 32014R0641 [D] 32014R0809 [D] 32014R0907 [D] 32020R2086 [D]	
3.	MPŠV	Pravilnik o metodologiji prikupljanja podataka za sistem računovodstvenih podataka poljoprivrednih gazdinstava	2023/II	2023/II	32009R1217 [D] 32013R1318 [D] 32016R2129 [D] 32019R1975 [D] 32020R1652 [D]	
4.	MPŠV	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obliku i načinu vođenja registra subjekata i registra poljoprivrednih gazdinstava	2023/II	2023/IV	32013R1306 [D] 32013R1307 [D]	
5.	MPŠV	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližoj sadržini i načinu uspostavljanja evidencije parcela poljoprivrednog zemljišta	2023/II	2023/II	32013R1306 [D] 32013R1307 [D]	
B) Horizontalni dio						
6.	MPŠV	Nacionalni pčelarski program	2024/I	2024/I	32013R1308 [P]	
7.	MPŠV	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda	2023/IV	2023/IV	32012R0880 [D] 32012R0511 [D] 32013R1308 [D] 32014R0499 [D] 32015R1366 [D] 32016R1237 [D] 32016R0791 [D] 32016R1238 [D] 32017R1182 [D] 32017R1185 [D] 32018R0891 [D] 32018R0892 [D] 32020R0760 [D] 32020R0761 [D]	
8.	MPŠV	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vinu	2023/III	2023/IV	32013R1308 [D] 32018R0273 [D] 32018R0274 [D]	

					32019R0934 [D] 32019R0033 [D] 32019R0034 [D] 52019XC1205(01) [D] 32020R0531 [D] 32020R0565 [D] 32020R0975 [D] 32021R2117 [D] 32021R1375 [D]	
9.	MPŠV	Zakon o osnivanju Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu	2023/III	2023/IV	32014R0908 [D]	
10.	MPŠV	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o opštim i posebnim standardima za stavljanje na tržište voća i povrća	2023/IV	2023/IV	32019R0428 [P]	
11.	MPŠV	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izvještavanju o cijenama određenih poljoprivrednih proizvoda	2023/II	2023/II	32017R1185 [D]	
12.	MPŠV	Pravilnik o aromatizovanim proizvodima od vina	2023/IV	2023/IV	32014R0251 [D]	
13.	MPŠV	Pravilnik o karakteristikama i kvalitetu, načinu uzorkovanja i metodama analize maslinovog ulja	2023/IV	2023/IV	32013R1308 [P] 32019D1987 [P]	
14.	MPŠV	Pravilnik o načinu deklarisanja i označavanja maslinovog ulja	2023/IV	2023/IV	32013R1308 [P] 32019D1987 [P]	
B.1) Alkoholna pića						
15.	MPŠV	Pravilnik o geografskim oznakama jakih alkoholnih pića	2023/IV	2023/IV	32021R1236 [P]	
C) Organska proizvodnja						
16.	MPŠV	Zakon o organskoj proizvodnji	2023/IV	2023/IV	32018R0848 [P] 32020R0427 [P] 32020R2042 [P] 32021R1165 [P] 32021R1691 [P] 32021R0642 [P] 32021R0771 [P] 32021R0715 [P] 32021R0279 [P] 32020R1794 [P]	

17.	MPŠV	Pravilnik o bližim uslovima za biljnu i stočarsku organsku proizvodnju	2024/II	2024/II	32021R2307 [P] 32017R0625 [P] 32020R0464 [P] 32020R0427 [P] 32020R1794 [P] 32020R2146 [P] 32021R0269 [P] 32021R0716 [P] 32020R2042 [P] 32022R0474 [P]	
18.	MPŠV	Pravilnik o bližim uslovima i pravilima o načinu upisa i vođenja registara subjekata u organskoj proizvodnji	2024/III	2024/III	32021R1691 [P]	
19.	MPŠV	Pravilnik o bližim uslovima i pravilima upotrebe i odobrenja proizvoda i supstanci za upotrebu u organskoj proizvodnji	2024/IV	2024/IV	32021R1165 [P] 32017R0625 [P] 32021R0716 [P] 32020R0464 [P]	
20.	MPŠV	Pravilnik o službenim kontrolama	2024/I	2024/I	32017R0625 [P]	

UVOD

Evropski pristup u oblasti bezbjednosti hrane, veterinarstva i fitosanitarnog nadzora podrazumijeva primjenu integralnog principa „od njive do trpeze“ koji pokriva sve segmente prehrambenog lanca: primarnu proizvodnju, preradu, skladištenje, transport i trgovinu.

Pravna tekovina za ovo poglavlje sastoji se od tri dijela koji se međusobno nadopunjuju:

1. Bezbjednost hrane sadrži: pravila za proizvodnju i stavljanje na tržište hrane, hrane za životinje i nus proizvoda životinjskog porijekla (higijenska pravila, specifična pravila za proizvode životinjskog porijekla, deklarisanje i reklamiranje, pravila za aditive, enzime, suplemente i boje, kao i materijale koji dolaze u kontakt sa hranom), pravila za zvanične kontrole i mehanizme za osiguranje bezbjednosti hrane, sa strogim pravilima za hranu životinjskog porijekla.
2. Veterinarska politika sadrži: pravila za unutrašnji promet životinja i životinjskih proizvoda, kontrolu i zdravstvene zahtjeve za uvoz životinja, proizvoda životinjskog porijekla i nus proizvoda, identifikaciju i registraciju životinja i praćenje njihovog kretanja, kontrolu i iskorjenjivanje bolesti životinja i zoonoza, promet živih životinja, sjemena, jajnih ćelija i embriona, kontrolu rezidua i drugih supstanci, zootehniku, kao i zahtjeve za dobrobit životinja.
3. Fitosanitarna politika sadrži: pravila za kontrolu štetnih organizama bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom, pravila za sredstava za zaštitu bilja, kvalitet i stavljanje na tržište sjemenskog i sadnog materijala i zaštitu novih biljnih sorti.

Takođe, ovo poglavlje sadrži pravila za genetički modifikovane organizme.

Institucije koje se bave pitanjem bezbjednosti hrane, veterine i fitosanitarnog nadzora u Crnoj Gori su Ministarstvo poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove. Polazeći od činjenice da Evropska unija u ovim oblastima postavlja stroge uslove koji do kraja moraju biti ispunjeni na putu pridruživanja, bitno je, između ostalog, ispuniti sledeće pretpostavke: usvojiti odgovarajuće propise (zakone i podzakonske akte), osigurati primjenu propisanih normi od strane držaoca životinja, bilja i subjekata u poslovanju hranom, hranom za životinje i nus proizvode životinjskog porijekla, zaposliti dovoljan broj stručnih lica (administracija i inspekcija) za sve navedene oblasti Poglavlja 12, a posebno u dijelu službenih kontrola, obezbijediti adekvatan budžet, potrebnu tehničku opremu i sredstva za rad, unaprijediti postojeće kaboratorije, granična inspekcijiska mjesta, karantinske objekte i ostalu potrebnu infrastrukturu. Usklađivanjem zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije svi proizvodi na tržištu moraće zadovoljiti jednake zahtjeve. Time će se podići opšti nivo, kao i povjerenje građana u proizvode koje kupuju.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Horizontalne mjere						
1.	UBHVFP	Inovirana Strategija Crne Gore za transpoziciju i implementaciju pravne tekovine Evropske unije za Poglavlje 12 – Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika sa sveobuhvatnim Akcionim planom i Posebnim Akcionim planom za suzbijanje i iskorijenjivanje klasične kuge svinja	2023/II	2023-2028		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Bezbjednost hrane						
A.1) Opšti dio						
1.	UBHVFP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti hrane	2023/IV	2024/I	32017R0625 [P]	
A.2) Stavljanje na tržište hrane, hrane za životinje i nusproizvoda životinjskog porijekla						
A.2.1) Higijenska pravila						
2.	UBHVFP	Pravilnik o obrascu zdravstvenog sertifikata za premještanja pošiljaka nusproizvoda životinjskog porijekla iz zona ograničenja uspostavljenih radi sprečavanja i kontrole određenih bolesti sa popisa	2024/I	2024/II	32021R1699 [P]	
A.2.2) Posebna pravila za proizvode životinjskog porijekla						
3.	UBHVFP	Uredba o izmjeni i dopuni Uredbe o mjerama za sprječavanje trihinele kod ljudi	2024/III	2024/IV	32020R1478 [P]	
A.2.3) Pravila kontrole za za nusproizvode životinjskog porijekla						
4.	UBHVFP	Zakon o zahtjevima za upravljanje i postupanje nusproizvodima životinjskog porijekla	2023/IV	2024/I	32009R1069 [P] 32011R0142 [P] 32021R1929 [P]	
A.3) Pravila bezbjednosti hrane						

A.3.1) Označavanje, reklamiranje i oglašavanje hrane, uključujući prehrambene i zdravstvene tvrdnje i nutritivno označavanje						
5.	UBHVFP	Uredba o izmjenama Uredbe o korišćenju zdravstvenih i nutritivnih tvrdnji prilikom označavanja, reklamiranja i prezentacije hrane	2024/I	2024/II	32021R0686 [P] 32021R0050 [P]	
6.	UBHVFP	Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o načinu i uslovima stavljanja na tržište hrane za posebne prehrambene potrebe	2024/I	2024/II	32021R1040 [P] 32021R1041 [P] 32021R0571 [P] 32021R0077 [P]	
A.3.2) Nova hrana						
7.		Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o novoj hrani koja se može koristiti i stavljeti na tržište	2024/I	2024/II	32020R1821 [P] 32020R1772 [P] 32020R1993 [P] 32020R1822 [P] 32020R1820 [P] 32020R1559 [P] 32020R1634 [P] 32020R1824 [P] 32021R0882 [P] 32021R0912 [P] 32021R1319 [P] 32021R1318 [P] 32021R0120 [P] 32021R0670 [P] 32021R0668 [P] 32021R0051 [P] 32021R0082 [P] 32021R1377 [P] 32021R0900 [P] 32021R0096 [P] 32021R1326 [P]	
B) Veterina						
8.	UBHVFP	Zakon o veterinarstvu	2023/IV	2024/I	32020R2154 [P] 32017R0625 [P]	

B.1) Identifikacija i registracija životinja						
9.	UBHVFP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o identifikaciji i registraciji kopitara	2024/III	2024/IV	32021R0963 [P] 32021R0577 [P]	
10.	UBHVFP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o identifikaciji i registraciji svinja	2024/III	2024/IV	32021R0520 [P]	
11.	UBHVFP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu identifikacije i registracije goveda i vođenju registara i elektronske baze podataka	2024/III	2024/IV	32020R1625 [P]	
B.2) Kontrolne mjere za bolesti životinja						
12.	UBHVFP	Pravilnik o programima nadzora, programima iskorjenjivanja i statusu „slobodno od bolesti” za određene bolesti s liste i emergentne bolesti	2024/III	2024/IV	32020R0689 [P] 32020R0690 [P] 32020R0687 [P] 32021R0881 [P]	
13.	UBHVFP	Pravilnik o listi životinja i proizvoda životinjskog porijekla koji podliježu veterinarskim pregledima	2024/I	2024/II	32021R0632 [P] 32021R0573 [P] 32021R0630 [P]	
14.	UBHVFP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o klasifikaciji zaraznih bolesti životinja, načinu prijavljivanja pojave odnosno sumnje i odjavljivanja zaraznih bolesti životinja	2024/III	2024/IV	32020R2002 [P]	
B.2.1) Slinavka i šapa						
15.	UBHVFP	Naredba o mjerama sprječavanja unošenja virusa slinavke i šapa	2024/II	2024/II	32019D0242 [P]	
B.2.2) Zoonoze						
16.	UBHVFP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu i mjerama kontrole salmonele kod živine i drugih specifičnih uzročnika zoonoza koji se prenose hranom	2024/I	2024/I	32019R0268 [P]	
17.	UBHVFP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu praćenja zoonoza i uzročnika zoonoza	2024/II	2024/III	32020D1729 [P]	
B.3) Sjeme, jajne ćelije i embrioni						
18.	UBHVFP	Pravilnik za objekte u kojima se drže kopnene životinje i inkubatorske stanice i pravila o sljedivosti za kopnene životinje i jaja za rasplod	2024/III	2024/IV	32019R2035 [P]	

19.	UBHVFP	Pravilnik o zahtjevima zdravlja životinja za premještanja kopnenih životinja i jaja za rasplod	2024/III	2024/IV	32021R1706 [P]	
20.	UBHVFP	Pravilnik o uslovima za reproduktivni materijal	2024/III	2024/IV	32021R0880 [P]	
21.	UBHVFP	Pravilnik za odobravanja objekata za reproduktivni materijal i zahtjeva u pogledu sljedivosti i zdravlja životinja za premještanja embriona određenih uzgojnih kopnenih životinja	2024/III	2024/IV	32020R0686 [P] 32020R0688 [P] 32020R0999 [P]	
B.4) Zahtjevi za uvoz za žive životinje i proizvode životinjskog porijekla						
22.	UBHVFP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uslovima za uvoz i tranzit kopitara	2024/II	2024/III	32020R2235 [P] 32020R0692 [P]	
23.	UBHVFP	Pravilnik o uslovima za uvoz kopitara, sjemena i embriona	2024/II	2024/III	32019R2147 [P] 32020R0485 [P] 32020R0581 [P]	
24.	UBHVFP	Pravilnik o veterinarsko-zdravstvenim i drugim uslovima za uvoz određenih životinja, reproduktivnog materijala i proizvoda životinjskog porijekla iz određenih zemalja	2024/III	2024/IV	32020R0692 [P] 32020R2235 [P] 32021R0405 [P] 32021R1327 [P] 32021R0404 [P] 32021R1471 [P] 32021R1703 [P] 32021R1705 [P] 32021R1070 [P] 32021R1727 [P]	
25.	UBHVFP	Naredba o izmjenama i dopunama Naredbe o zabrani uvoza i tranzita pošiljki živine, ptica i proizvoda od živine i ptica radi sprečavanja unošenja visoko patogene avijarne influence	2024/II	2024/II	32021D0335 [P]	
26.	UBHVFP	Pravilnik o sertifikatima o zdravlju životinja za uvoz i premještanje pošiljaka akvatičnih životinja i određenih proizvoda životinjskog porijekla od akvatičnih životinja	2024/III	2024/IV	32020R2236 [P]	
27.	UBHVFP	Naredba o uslovima za uvoz živih, rashlađenih, smrznutih ili prerađenih školjki, bodljokožaca, plaštaša i morskih puževa namijenjenih ishrani ljudi iz Sjedinjenih Američkih Država	2024/III	2024/IV	32020R1641 [P]	

28.	UBHVFP	Pravilnik za objekte akvakulture i prevoznike akvatičnih životinja	2024/III	2024/IV	32020R0691 [P] 32020R0990 [P]	
29.	UBHVFP	Pravilnik o upotrebi mesno-koštanog brašna kao goriva u postrojenjima za izgaranje	2024/III	2024/IV	32020R0735 [P]	
B.5) Dobrobit životinja						
30.	UBHVFP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti dobrobiti životinja	2023/IV	2024/I	32019R0268 [P]	
B.6) Zootehnika						
31.	UBHVFP	Modeli obrazaca zootehničkih sertifikata za uzgojne životinje i njihove embrione	2024/III	2024/IV	32020R0602 [P]	
C) Fitosanitarna politika						
C.1) Zdravlje bilja – štetni organizmi						
32.	UBHVFP	Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja	2023/IV	2024/I	32016R2031 [P] 32017R0625 [P]	
C.2) Zdravlje bilja –sredstva za zaštitu bilja						
33.	UBHVFP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sredstvima za zaštitu bilja	2023/IV	2024/I	32017R0625 [P]	
D) Službene kontrole						
34.	UBHVFP	Pravila o službenim kontrolama drvenog materijala za pakovanje	2024/I	2024/II	32019R2125 [P]	
35.	UBHVFP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu vršenja službenih kontrola proizvoda životinjskog porijekla namijenjenih ishrani ljudi	2024/I	2024/II	32021R1709 [P] 32021R1422 [P]	
36.	UBHVFP	Pravilnik o načinu vršenja službene kontrole hrane i određenih roba	2024/I	2024/II	32019R1666 [P] 32019R1793 [P] 32019R2090 [P]	
37.	UBHVFP	Pravilnik o načinu vršenja službene kontrole životinja, proizvoda životinjskog porijekla, embriona, nusproizvoda životinjskog porijekla i dobijenih proizvoda kao i sijena i slame	2024/I	2024/II	32019R2074 [P] 32019R2122 [P] 32019R2130 [P] 32019R2129 [P] 32019R2126 [P]	
38.	UBHVFP	Pravilnik za službene kontrole pošiljaka životinja i robe u provozu, pretovaru i daljnjem prevozu	2024/I	2024/II	32019R2124 [P]	

39.	UBHVFP	Pravila za utvrđivanje u kojim slučajevima i pod kojim uslovima se provjere identiteta i fizičke provjere određene robe mogu obavljati na kontrolnim tačkama, a provjere dokumentacije na udaljenosti od graničnih kontrolnih mjesta	2024/I	2024/II	32019R2123 [P]	
40.	UBHVFP	Pravilnik o službenim kontrolama i drugih službenih aktivnosti koje sprovode posebno ovlašćene fizičke osobe, sprovođenja analiza, ispitivanja ili dijagnostifikovanja i periodi primjene privremenih mjera	2024/I	2024/II	32020R1087 [P]	
41.	UBHVFP	Smjernice i obrazac za izvještavanje o izvršenim planovima službenih kontrola	2024/I	2024/II	52021XC0301(01) [P]	

UVOD

Ribarstvo u Crnoj Gori je viševjekovna privredna grana, zastupljena kako u teritorijalnom moru Crne Gore, tako i na Skadarskom jezeru. Osim ekonomske ima i važnu sociološku i kulturološku ulogu. Ribarstvo je istorijski posmatrano, dugo prisutna djelatnost u zemljama EU. Racionalna eksploatacija obnovljivih ribljih resursa, pitanja uređenja tržišta proizvoda ribarstva i akvakulture, strukturne politike, nadzora i kontrole i međunarodne saradnje u ribarstvu uređena su Zajedničkom ribarskom politikom EU. Uspostavljanjem Zajedničke ribarske politike definisani su i njeni ciljevi: povećanje produktivnosti, poboljšanje životnog standarda zaposlenih u ribarstvu, stabilizacija tržišta, efikasnije snabdijevanje i obezbjeđivanje zaliha hrane po pristupačnim cijenama.

Pregovaračko poglavlje 13 je podijeljeno na šest potpoglavlja: upravljanje resursima i flotom, inspekcija i kontrola, strukturne mjere, kontrola državne pomoći, tržišna politika i međunarodni sporazumi.

Od formiranja Direktorata za ribarstvo, u Crnoj Gori se preduzimaju kontinuirani koraci ka jačanju administrativnih kapaciteta naročito u oblasti inspekcije i kontrole, obezbjeđivanju neophodne infrastrukture, te prilagođavanju istih potrebama i veličini sektora ribarstva Crne Gore.

U cilju usklađivanja sa pravnom tekovinom EU, kao i obezbjeđivanja uslova za potpuno primjenjivanje Zajedničke ribarske politike EU u toku 2023. planirano je usvajanje Zakona o strukturnim mjerama i dodjeli državne pomoći u ribarstvu i akvakulturi kao i usvajanje Zakona o morskom ribarstvu i marikulturi krajem 2023. nakon čega će uslediti usvajanje seta podzakonskih akata pomenutih zakona.

U narednom periodu pored usklađivanja sa pravnom tekovinom EU, neophodno je uložiti napore u pogledu dodatnog jačanja administrativnih kapaciteta, kao i modernizacije sektora ribarstva kroz obnovu ribarske flote, nabavku opreme za navigaciju i poboljšanje bezbjednosti na plovilima, izgradnju, rekonstrukciju i opremanje luka, izgradnju mjesta prvog iskrcaja, rekonstrukciju postojećih ribljih pijaca, unapređivanje statistike ulova i sl.

Institucija koja koordinira rad u okviru ovog pregovaračkog poglavlja je Ministarstvo poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede, dok su u rad poglavlja uključene i sledeće institucije: Institut za biologiju mora, Specijalistička veterinarska laboratorija, Centar za ekotoksikološka ispitivanja i Institut za javno zdravlje Crne Gore.

Pregovaračko poglavlje 13 je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji, održanoj 30. juna 2016.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Opšti propis						
1.	MPŠV	Strategija ribarstva Crne Gore 2023-2028. sa Akcionim planom za prenošenje, implementaciju i sprovođenje pravne tekovine EU	2023/I	2023-2028	32006L0123 [D] 32006R1967 [D] 32008R1005 [D] 32009R1224 [D] 32011R0404 [D] 32013R1380 [D] 32017R0218 [D] 32017R1130 [D] 32019R0982 [D] 32019R1241 [D]	
B) Organizacija tržišta						
2.	MPŠV	Analiza stanja tržišta u ribarstvu	2023/III	2024	32013R1379 [D] 32013R1419 [D] 32013R1418 [D]	
C) Upravljanje resursima i ribolovnom flotom						
3.	MPŠV	Nacionalni plan upravljanja za ribolovne alate	2023/II	2024-2029	32006R1967 [D] 32013R1380 [D] 32019R1241 [D]	
4.	MPŠV	Nacionalni plan upravljanja za određene ekonomski važne vrste	2023/IV	2024-2029	32006R1967 [D] 32013R1380 [D] 32019R1241 [D]	
D) Akvakultura						
5.	MPŠV	Višegodišnji nacionalni strateški plan za akvakulturu	2023/IV	2024-2027	32013R1380 [D]	
E) Sistem kontrole u ribarstvu						
6.	MPŠV	Standardne operativne procedure za inspekciju	2023/IV	2024-2027	32019R1241 [D]	
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	

	inst.				Celex No	Ostalo
A) Opšti principi						
1.	MPŠV	Zakon o morskome ribarstvu i marikulturi	2023/III	2023/IV	32006L0123 [D] 32006R1967 [D] 32008R1005 [D] 32009R1224 [D] 32011R0404 [D] 32011R1343 [D] 32013R1380 [D] 32017R1130 [D] 32019R0982 [D] 32019R1241 [D] 32020R0004 [D] 32020R0038 [D] 32020R0423 [D] 32020R0967 [D] 32020R0030 [D]	EU-99 [P]
2.	MPŠV	Pravilnik o elektronskom dnevniku ulova	2023/IV	2024/I	32009R1224 [D] 32011R0404 [D]	
3.	MPŠV	Pravilnik o načinu i mjestu obilježavanja ribolovnog alata i opreme	2023/IV	2024/I	32006R1967 [D] 32009R1224 [D]	
4.	MPŠV	Pravilnik o kontroli i potvrđivanju snage motora	2023/IV	2024/I	32009R1224 [D]	
5.	MPŠV	Pravilnik o tehničkim uslovima i mjestu prve prodaje, uslovima i načinu prodaje na mjestu prve prodaje	2023/IV	2024/I	32006R1967 [D] 32009R1224 [D] 32011R0404 [D]	
6.	MPŠV	Pravilnik o tehničkim uslovima i mjestu za iskrcaj i prekrcaj	2024/I	2024/II	32008R1005 [D] 32009R1224 [D] 32011R0404 [D]	
7.	MPŠV	Pravilnik o načinu vođenja Registra trgovaca ribom na veliko, obrascu i sadržini zahtjeva, lista trgovaca ribom na veliko	2024/I	2024/II	32006R1967 [D] 32009R1224 [D] 32011R0404 [D]	

8.	MPŠV	Pravilnik o osnovnim konstruktivno-tehničkim karakteristikama, načinu upotrebe, vremenu, namjeni, količini i vrsti ribolovnih alata i opreme koja se smije upotrebljavati u velikom i malom privrednom ribolovu	2024/I	2024/II	31984R3440 [D] 32003R1984 [D] 32006R1967 [D] 32007R0520 [D] 32007R1100 [D] 32009R1224 [D] 32010R0640 [D] 32011R0404 [D] 32019R1241 [D]	
B) Organizacija tržišta u ribarstvu i akvakulturi						
9.	MPŠV	Zakon o strukturnim mjerama i dodjeli državne pomoći u ribarstvu i akvakulturi	2023/I	2025/III	32014R0508 [D] 32014R0717 [D]	
10.	MPŠV	Pravilnik o priznavanju organizacija proizvođača u sektoru ribarstva	2023/III	2023/IV	32013R1419 [D] 32013R1420 [D]	
11.	MPŠV	Pravilnik o tržišnim nazivima proizvoda ribarstva	2023/III	2023/IV	32013R1418 [D] 32013R1420 [D]	
12.	MPŠV	Pravilnik o označavanju proizvoda ribarstva	2023/III	2023/IV	32013R1418 [D] 32013R1420 [D]	
13.	MPŠV	Pravilnik o tržišnim standardima određenih proizvoda ribarstva i akvakulture	2023/III	2023/IV	31996R2406 [D]	

UVOD

Saobraćajna politika ima za cilj poboljšanje funkcionisanja unutrašnjeg tržišta Evropske unije obezbjeđivanjem sigurnosti, djelotvornosti, dostupnosti i kvaliteta saobraćajnih usluga, zaštite interesa korisnika tih usluga i zaštite životne sredine.

Poglavlje Saobraćajna politika obuhvata:

- drumski saobraćaj,
- željeznički saobraćaj,
- satelitsku navigaciju,
- putnu infrastrukturu,
- kombinovani saobraćaj,
- vazdušni saobraćaj,
- pomorski saobraćaj i
- saobraćaj unutrašnjim plovnim putevima.

Poglavlje 14 – Saobraćajna politika nalazi se u okviru klastera Zelena agenda i održiva povezanost.

Imajući u vidu specifičnost propisa EU koji se odnose na poglavlje 14, a koja se ogledaju u tome da obuhvata različite vidove saobraćaja za koje je za svaki propisana obimna pravna tekovina, koja zahtjeva i ekspertska znanja za svaki vid saobraćaja pojedinačno, izazovi usklađivanja su identifikovani u svim oblastima. Neki od najvećih izazova su prepoznati u željezničkom saobraćaju, gdje je potrebno obezbijediti potpunu nezavisnost regulatornog tijela, u skladu sa propisima EU, iako je za sada postignut stepen nezavisnosti u odnosu na Ministarstvo kapitalnih investicija. Takođe, neophodno je raditi na jačanju administrativnih kapaciteta regulatornog organa i organa nadležnog za bezbjednost u željezničkom saobraćaju, kako bi isti zaista mogli da obavljaju svoju funkciju u punom kapacitetu, u cilju potpunog implementiranja propisa koji su usaglašeni sa propisima EU i u cilju podizanja nivoa bezbjednosti željezničkog saobraćaja i kvaliteta usluga prevoza. Nadalje, izazovi predstoje kako u usklađivanju u dijelu inteligentnih transportnih sistema (ITS), tako i u pogledu njihove primjene, imajući u vidu da je riječ o jako skupoj tehnologiji. Takođe, treba imati u vidu da Crnoj Gori u dijelu ITS nedostaju iskustvo i odgovarajuće strukture za koordinaciju i upravljanje uvođenjem ITS, posebno u sektorima za drumski i željeznički saobraćaj.

Instutucije nadležne za rad u ovom poglavlju su: Ministarstvo kapitalnih investicija, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama, Uprava policije, Uprava za saobraćaj, Uprava za željeznice, Lučka kapetanija

Kotor, Lučka kapetanija Bar, AD ŽICG, AD Željeznički prevoz, AD Održavanje željezničkih vozniha sredstava, Agencija za civilno vazduhoplovstvo, AD Aerodromi Crne Gore, AD Aerodrom Podgorica, AD Luka Bar.

Poglavlje je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji u Briselu 21. decembra 2015.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Drumski saobraćaj						
1.	MUP	Strategija bezbjednosti saobraćaja na putevima za period 2023-2030. sa Akcionim planom 2023-2024.	2023/II	2023-2030		
2.	MKI	Ažuriranje Strategije razvoja saobraćaja 2019-2035. u skladu sa Strategijom za održivu i pametnu mobilnost za Zapadni Balkan	2023/IV	2024-2035		
B) Putna infrastruktura						
3.	MKI	Program izgradnje, rekonstrukcije, održavanja i zaštite magistralnih i regionalnih puteva za 2023. godinu s Izvještajem o realizaciji Programa za 2022. godinu	2023/I	2023		
4.	MKI	Srednjoročni program izgradnje, rekonstrukcije, održavanja i zaštite državnih puteva	2023/III	2023-2026		
C) Vazdušni saobraćaj						
5.	MKI	Izmjene i dopune Nacionalnog programa bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva	2023/I		32022R1174 [P] C(2022) 4638	
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Drumski saobraćaj						
1.	MKI	Pravilnik o uslovima u pogledu prostora, opreme i alata radionice za tahografe	2024/IV	2024/IV	32017R0548 [P]	
2.	MKI	Zakon o radnom vremenu i pauzama u toku radnog vremena i uređajima za evidentiranje u drumskom saobraćaju	2024/III	2024/IV	32006R0561 [P] 32002L0015 [P] 32014R0165 [P] 32006L0022 [P] 32020R1054 [P]	

3.	MKI	Pravilnik o tehničkim i izvođačkim zahtjevima za tahografe, tahografske listiće i memorijske kartice	2024/IV	2024/IV	32014R0165 [P] 32014R1161 [P] 32016R0799 [P] 32021R1228 [P]	
4.	MKI	Zakon o dopunama Zakona o ugovorima o prevozu u drumskom saobraćaju	2024/II	2024/III	32011R0181 [P]	
5.	MKI	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju	2024/II	2024/III	32020R1055 [P]	
B) Željeznički saobraćaj						
6.	MKI	Zakon o željeznici	2023/II	2023/IV	32012L0034 [D] 32007R1370 [P] 32007R1371 [P] 32010R0913 [D] ⁶	
7.	MKI	Saobraćajni pravilnik	2023/II	2023/II	32016L0798 [P]	
8.	MKI	Pravilnik o stručnoj osposobljenosti željezničkih radnika	2023/II	2023/II	32016L0798 [P]	
9.	MKI	Zakon o bezbjednosti i interoperabilnosti u željezničkom saobraćaju	2023/III	2024/I	32016L0797 [P] 32016L0798 [P] 32007L0059 [P] 32016R0424 [D] 32018R0762 [D]	
10.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama TSI lokomotive i putnički vagoni	2023/IV	2023/IV	32021R0541 [P]	
11.	MKI	Pravilnik o odobrenom tipu vozila	2024/II	2024/II	32021D0701 [P]	
12.	MKI	Pravilnik o strukturi izvještaja u slučaju istraga željezničkih nesreća i nezgoda	2024/II	2023/IV	32020R0572 [P]	
13.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uslovima za žičare za prevoz lica	2024/II	2023/IV	32019D1923 [P]	
C) Putna infrastruktura						

⁶ Celeksi ne mogu biti u potpunosti transponovani jer se radi o EU teretnim koridorima i Crna Gora može jedino dio da transponuje, koliko je dozvoljeno za države Zapadnog Balkana. Uslovi za ove koridore su veoma strogi i zahtjevni i kroz zakon samo otvaramo mogućnost za kandidovanje naših pruga za teretne koridore.

14.	MKI	Pravilnik o tehničkim uslovima za projektovanje i izgradnju autobuskih stajališta	2023/III	2023/III	32008L0096 [P] 32019L1936 [P]	
15.	MKI	Pravilnik o načinu regulisanja saobraćaja u zoni radova na putu	2023/III	2023/III	32008L0096 [P] 32019L1936 [P]	
16.	MKI	Odluka o utvrđivanju visine godišnje naknade za korišćenje puteva pri registraciji drumskih motornih vozila, traktora i priključnih vozila	2023/IV	2023/IV	31999L0062 [P]	
17.	MKI	Pravilnik o uslovima koje sa aspekta bezbjednosti saobraćaja moraju da ispunjavaju putevi	2023/IV	2023/IV	32008L0096 [P] 32019L1936 [P]	
18.	MKI	Pravilnik o utvrđivanju i označavanju zona škola i mjerama za unapređenje bezbjednosti djece u zonama škola	2023/IV	2023/IV	32008L0096 [P] 32019L1936 [P]	
19.	MUP	Pravilnik o tehničkom pregledu vozila na putu	2023/IV	2023/IV	32014L0047 [P]	
20.	MUP	Pravilnik o tehničkom pregledu vozila	2023/IV	2023/IV	32014L0045 [P]	
21.	MKI	Pravilnik o priključcima na puteve	2023/IV	2023/IV	32008L0096 [P]	
D) Vazdušni saobraćaj						
22.	ACV	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o zahtjevima i administrativnim procedurama koje se odnose na aerodrome	2023/I	2023/I	32020R2148 [P]	
23.	ACV	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o zajedničkim zahtjevima za pružaoce usluga upravljanja vazdušnim saobraćajem i usluga u vazdušnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija upravljanja vazdušnim saobraćajem i nadzoru nad njima	2023/I	2023/I	32020R0469 [P] 32020R1177 [P]	
24.	ACV	Pravilnik o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura u vezi s letačkim operacijama operatora iz trećih zemalja	2023/I	2023/I	32014R0452 [P] 32016R1158 [P]	
25.	ACV	Pravilnik o zajedničkim pravilima Evropske unije u oblasti civilnog vazduhoplovstva i nadležnostima Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva	2023/I	2023/I	32018R1139 [P] 32021R1087 [P]	

26.	ACV	Pravilnik o uslovima za sigurnu upotrebu sistema bespilotnih vazduhoplova	2023/II	2023/II	32019R0947 [P] 32020R0639 [P] 32020R0746 [P]	
27.	MKI	Pravilnik o propisivanju detaljnih pravila o novčanim kaznama i periodičnim penalima	2023/II	2023/II	32012R0646 [P]	
28.	MKI	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vazdušnom saobraćaju	2023/III	2023/IV	32018R1139 [P]	
29.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima za sistem bespilotnog vazduhoplova	2023/IV	2023/IV	32019R0945 [P] 32020R1058 [P]	
30.	ACV	Pravilnik o zajedničkim zahtjevima za fleksibilnu upotrebu vazdušnog prostora	2023/IV	2023/IV	32005R2150 [P]	
31.	ACV	Pravilnik o zajedničkim pravilima za obavljanje vazdušnog prevoza u Zajednici	2023/IV	2023/IV	32008R1008 [P] 32019R0002 [P]	
32.	MKI	Pravilnik o kriterijumima i metodologiji utvrđivanja visine aerodromskih naknada	2023/IV	2023/IV	32009L0012 [P]	
33.	ACV	Pravilnik o uspostavljanju liste Zajednice koja sadrži vazdušne prevoznike na koje se primjenjuje zabrana letenja unutar Zajednice i o informisanju putnika u vazdušnom prevozu o identitetu vazdušnog prevoznika koji obavlja let	2023/IV	2023/IV	32005R2111 [P] 32018R1139 [P]	
34.	ACV	Pravilnik o utvrđivanju sprovedbenih pravila za popis Zajednice onih vazdušnih prevoznika na koje se primjenjuje zabrana letenja unutar Zajednice	2023/IV	2023/IV	32006R0473 [P]	
35.	ACV	Pravilnik o uspostavljanju popisa Zajednice onih vazdušnih prevoznika na koje se primjenjuje zabrana letenja unutar Zajednice	2023/IV	2023/IV	32006R0474 [P] 32018R1866 [P]	
36.	ACV	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o zajedničkim zahtjevima za pružaoce usluga upravljanja vazdušnim saobraćajem i usluga u vazdušnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija upravljanja vazdušnim saobraćajem i nadzoru nad njima	2023/IV	2023/IV	32021R1338 [P] 32021R0665 [P]	
37.	MKI	Pravilnik o principima rada računarskih sistema rezervacija	2023/IV	2023/IV	32009R0080 [P]	

38.	ACV	Pravilnik o utvrđivanju programa efikasnosti za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi i mrežne funkcije i zajedničkog metoda obračuna naknada za usluge u vazdušnoj plovidbi	2024/IV	2024/IV	32019R0317 [P]	
39.	MKI	Pravilnik o uređenju upotrebe vazduhoplova obuhvaćenih Dijelom II, Poglavlje 3 Sveska 1 Aneksa 16 Konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu, drugo izdanje (1988. godine)	2024/IV	2024/IV	32006L0093 [P] 31989L0629 [P]	
40.	ACV	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu, pravilima i postupcima letenja vazduhoplova i operativnim uslugama u vazdušnom saobraćaju	2024/IV	2024/IV	32021R0666 [P]	
41.	ACV	Pravilnik o regulatornom okviru za vazdušni prostor za bespilotne vazduhoplove	2024/IV	2024/IV	32021R0664 [P]	
E) Pomorski saobraćaj						
42.	MKI	Uredba o bližim postupcima i načinu istraživanja pomorskih nesreća	2023/III	2023/III	32009L0018 [P] 32011R1286 [P]	
43.	MKI	Pravilnik o primjeni VTMS I NMSW	2023/IV	2023/IV	32002L0059 [P] 32019R1239 [P] 32009L0017 [P]	
44.	MKI	Pravilnik o zajedničkim pravilima i normama za organizacije koje obavljaju pregled i nadzor brodova	2023/IV	2023/IV	32009L0015 [P] 32014L0111 [P] 32014R1355 [P] 32009R0391 [P]	
45.	MKI	Zakon o lukama	2023/IV	2024/I	32001L0096 [D] 32019L0883 [D] 32017R0352 [P]	
46.	MKI	Pravilnik o izmjenama Pravilnika o bližim uslovima u pogledu zaliha lijekova i medicinskih sredstava za pružanje medicinske pomoći na brodovima	2023/IV	2023/IV	32019L1834 [P]	
47.	MKI	Pravilnik o načinu i uslovima sigurnog ukrcaja i iskrcaja rasutog tereta	2023/IV	2023/IV	32001L0096 [P]	

48.	MKI	Zakon o zaštiti mora od zagađivanja sa pomorskih objekata	2024/II	2024/III	32005L0035 [P] 32013R1257 [D] 32003R0782 [D] 32012R0530 [P] 32009L0020 [P]	
49.	MKI	Pravilnik o broskom otpadu	2024/III	2024/III	32019L0883 [P]	
50.	MKI	Pravilnik o nadzoru opasnih materijala ugrađenih na brodovima i recikliranju brodova	2024/III	2024/III	32013R1257 [P]	
51.	MKI	Pravilnik o nadzoru štetnih materija protiv obrastanja na brodovima	2024/IV	2024/IV	32003R0782 [P]	
F) Unutrašnja plovidba						
52.	MKI	Zakon o unutrašnjoj plovidbi	2023/IV	2024/I	32017L2397 [P] 32016L1629 [P]	

UVOD

Energetika je jedna od najznačajnijih oblasti djelovanja Evropske unije. Upravljanje energetskim sektorom predstavlja posebno važnu oblast djelovanja institucija Evropske unije. Oblast energetike je podijeljena na sljedeće podoblasti: električna energija, ugljovodoni, gas, obnovljivi izvori energije, energetska efikasnost i nuklearna sigurnost i zaštita od zračenja.

Poglavlje 15 – Energetika nalazi se u okviru klastera Zelena agenda i održiva povezanost.

U okviru energetskog sektora Crne Gore, najrazvijeniji je elektroenergetski sektor. Elektroprivreda Crne Gore AD (EPCG) je preduzeće koje obavlja djelatnosti proizvodnje električne energije i snabdijevanja električnom energijom. Crnogorski elektroprenosni sistem AD je operator prenosnog sistema električne energije, Crnogorski elektrodistributivni sistem DOO je operator distributivnog sistema električne energije, a Crnogorski operator tržišta električne energije DOO obavlja poslove operatora tržišta. U cilju daljeg razvoja tržišta električne energije, osnovana je crnogorska berza električne energije pod nazivom Berza električne energije DOO Podgorica. Velika kompanija koja posluje u oblasti rudarstva je Rudnik uglja AD Pljevlja, koja je od jula 2019. godine u vlasništvu EPCG.

Crna Gora nema pristup izvorima prirodnog gasa, ni infrastrukturu koja bi podržala njegovo korišćenje.

Crna Gora u potpunosti uvozi potrebne količine naftnih derivata. Glavni energetski subjekti u oblasti naftnih derivata su: Jugopetrol AD Podgorica (akcionarsko društvo za istraživanje, eksploataciju i promet nafte i naftnih derivata, koje je 54,5% u vlasništvu grčke kompanije Hellenic Petroleum International AG), Montenegro Bonus DOO Cetinje (državna kompanija koja se bavi prometom naftnih derivata na veliko, trgovinom i snabdijevanjem električnom energijom), Petrol CG MNE, INA Crna Gora, Lukoil Montenegro i veliki broj drugih kompanija koje su licencirane za djelatnost trgovine na malo naftnim derivatima.

Usklađivanje propisa Crne Gore sa pravnom tekovinom Evropske unije u ovoj oblasti potpomognuto je članstvom Crne Gore i aktivnim učešćem u Energetskoj zajednici, koja nastoji da proširi unutrašnje energetske tržište Evropske unije na susjedne zemlje.

Analički pregled je pokazao da je crnogorsko zakonodavstvo u velikoj mjeri usklađeno sa pravnom tekovinom Evropske unije u ovoj oblasti. Međutim, potrebno je da Crna Gora u zakonodavni okvir i implementira Direktivu 2009/119/EZ o obaveznim strateškim rezervama nafte i/ili naftnih derivata.

Relevantne institucije za prvih pet podoblasti u ovom poglavlju su Ministarstvo kapitalnih investicija, Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, Uprava za inspeksijske poslove i Uprava za ugljovodonike, dok se pitanjima nuklearne sigurnosti i zaštite od zračenja bave

Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Agencija za zaštitu životne sredine i Uprava za inspekcijske poslove.

Pregovaračko poglavlje otvoreno je 21. decembra 2015. na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

1. PLANОВI I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Električna energija						
1.	MKI	Nacionalni energetska i klimatski plan	2024/II	2024/II	32018R1999 [P]	
B) Ugljovodnici						
2.	MKI	Akcion plan formiranja strateških rezervi	2023/III	2023/III	32009L0119 [P] 32018L1581 [P]	
3.	MKI	Krizni plan	2023/III	2023/III		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Električna energija						
1.	MKI	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o energetici	2023/III	2023/IV	32015L1513 [P] 32014L0094 [P] 32019L0944 [P] 32019R0941 [P] 32019L0692 [P] 32019R0826 [P] 32019R1745 [P] 32021R1444 [P]	
2.	MKI	Uredba o smjernicama za dodjelu prekograničnih prenosnih kapaciteta električne energije i upravljanje zagušenjima	2023/IV	2023/IV	32015R1222 [P] 32021R0280 [P]	
3.	MKI	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa	2024/III	2024/IV	32019R0943 [P]	
4.	MKI	Uredba o smjernicama za dugoročnu dodjelu prekograničnih prenosnih kapaciteta električne energije	2024/III	2024/III	32016R1719 [P] 32021R0280 [P]	

B) Ugljovodnici						
5.	MKI	Zakon o snabdijevanju naftnim derivatima u slučaju poremećaja u snabdijevanju	2023/I	2023/II	32009L0119 [D] 32018L1581 [D]	
6.	MKI	Pravilnik o metodologiji obračunavanja prosječnog dnevnog neto uvoza i prosječne dnevne potrošnje naftnih derivata i količine formiranih strateških rezervi naftnih derivata	2023/III	2023/III	32009L0119 [P] 32018L1581 [P]	
7.	MKI	Pravilnik o metodologiji prikupljanja i obrade podataka o uvozu, izvozu, potrošnji i rezervama naftnih derivata	2023/III	2023/III	32009L0119 [P] 32018L1581 [P]	
8.	MKI	Pravilnik o bližem sadržaju planova i dokumentacije za potrebe sigurnosti operacija sa ugljovodnicima	2023/IV	2023/IV	32013L0030 [P]	
C) Gas						
9.	MKI	Uredba o utvrđivanju mrežnih pravila interoperabilnosti i razmjene podataka u prenosnim sistemima gasa	2024/II	2024/II	32015R0703 [P]	
10.	MKI	Uredba o smjernicama za dodjelu prekograničnih prenosnih kapaciteta gasa i upravljanje zagušenjima	2024/II	2024/II	32009R0715 [P]	
D) Obnovljivi izvori energije						
11.	MKI	Zakon o korišćenju obnovljivih izvora energije	2023/II	2023/III	32018L2001 [P] 32020R1294 [P] 32019R0807 [P]	
E) Energetska efikasnost						
12.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za televizore	2023/I	2023/I	32019R2021 [P]	
13.	MKI	Pravilnik o označavanju energetske efikasnosti televizora	2023/I	2023/I	32019R2013 [P]	
14.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o minimalnim zahtjevima energetske efikasnosti zgrada	2023/II	2023/II	32010L0031 [P] 32018L0844 [P]	
15.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sertifikovanju energetske karakteristika zgrada	2023/II	2023/II	32010L0031 [P] 32018L0844 [P]	

16.	MKI	Pravilnik o označavanju energetske efikasnosti elektronskih displeja	2023/II	2023/II	32019R2013 [P]	
17.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za elektronske displeje	2023/II	2023/II	32019R2021 [P]	
18.	MKI	Pravilnik o označavanju energetske efikasnosti rashladnih uređaja sa funkcijom direktne prodaje	2023/II	2023/II	32019R2018 [P]	
19.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za rashladne uređaje sa funkcijom direktne prodaje	2023/II	2023/II	32019R2024 [P]	
20.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o tehničkim zahtjevima eko dizajna za električne transformatore	2023/II	2023/II	32019R1783 [P]	
21.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna električnih motora	2023/II	2023/II	32019R1781 [P]	
22.	MKI	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o efikasnom korišćenju energije	2023/III	2023/IV	32018R1999 [P] 32018L2002 [P]	
23.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za spoljne uređaje za električno napajanje	2023/IV	2023/IV	32019R1782 [P]	
24.	MKI	Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za opremu za zavarivanje	2023/IV	2023/IV	32019R1784 [P]	

UVOD

Svaka država članica EU odgovorna je za upravljanje vlastitom poreskom politikom, koja je temeljno obilježje nacionalnog suvereniteta. U oblasti poreza i dalje se primjenjuje konsenzualno odlučivanje među državama članicama. Ipak, postoje neka zajednička pravila koja, u duhu nenarušavanja tržišne utakmice, propisuju minimalne poreske stope. Razlike u poreskim sistemima država članica, kao i u nacionalnim poreskim politikama koje one vode, izazivaju diskriminaciju u pogledu investicija između država članica, pa je određena poreska harmonizacija postala neophodan uslov funkcionisanja jedinstvenog tržišta EU.

Poreska politika Crne Gore zasniva se na: sveobuhvatnosti poreskih obveznika (fizičkih i pravnih lica), niskim i konkurentnim poreskim stopama i veoma selektivnim poreskim olakšicama. Poreski sistem Crne Gore sastoji se od više vrsta poreza i drugih fiskaliteta.

Direktne poreze, koji terete privrednu sposobnost obveznika neposredno pogađajući njihovu imovinu ili prihode, čine: porez na dobit pravnih lica; porez na dohodak fizičkih lica; porez na nepokretnost; porez na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica; porez na premije osiguranja; doprinosi; takse; koncesije i naknade.

Indirektni porezi, koji se naplaćuju u vezi s radnjama proizvodnje, potrošnje ili razmjene dobara, dijele se na: porez na dodatu vrijednost; akcize; carine; porez na promet nepokretnosti; porez na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica.

U strukturi poreskih prihoda dominiraju indirektni porezi i to porez na dodatu vrijednost i akcize, a slijede porez na dohodak fizičkih lica i porez na dobit.

Državni prihodi koji u potpunosti pripadaju državi su: porez na dodatu vrijednost, akcize i porez na dobit.

Zajednički prihod koji pripada budžetu države (77%) i budžetima opština (23%) su porez na dohodak fizičkih lica i koncesije.

Ministarstvo finansija nadležno je za vođenje poreske politike, a u okviru Ministarstva je zadužen Direktorat za poreski i carinski sistem, odnosno Direkcija za poreski sistem i poresku politiku. Za implementaciju poreske politike zadužena je Uprava prihoda i carina, koja je u sastavu Ministarstva finansija.

Poglavlje je otvoreno 30. marta 2015.

1. PLANVI I POTREBE						
1.1. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Direktno oporezivanje						
1.	MF	Pravilnik o načinu izdavanja i blizem sadržaju potvrde koju izdaje poreski organ primaocu kamata i autorskih naknada	2024/IV	Danom pristupanja	32003L0049 [P]	
2.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica	2023/IV	Danom pristupanja	32009L0133 [P]	
B) Indirektno oporezivanje						
3.	MF	Zakon o akcizama	2024/IV	Danom pristupanja	32003L0096 [P] 32008L0118 [P] 31992L0083 [P] 32020L0262 [P] 32020L1151 [P] 32019R2222 [P] 32020D0263 [D]	
4.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost	2023/IV	Danom pristupanja	32006L0112 [P] 32020D0491 [P]	
C) Administrativna saradnja i uzajamna pomoć						
5.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji	2024/II	2024/IV	32010L0024 [P]	
6.	MF	Zakon o potvrđivanju Multilateralnog Sporazuma nadležnih organa o automatskoj razmjeni informacija o finansijskim računima	2024/I	2024/II	32014L0107 [P]	

UVOD

Pravna tekovina čine Ugovor o funkcionisanju EU, Protokol br. 4 o Statutu Evropskog sistema centralnih banaka i Evropske centralne banke, kao i određeni broj uredbi i odluka. Pored toga, potrebno je pridržavati se odredbi Pakta o stabilnosti i rastu, kao i pravila koja se odnose na fiskalni nadzor.

Poglavlje Ekonomska i monetarna unija podijeljeno je na dva potpoglavlja:

1. Monetarna politika obuhvata pravnu tekovinu u oblasti nezavisnosti centralne banke, zabrane finansiranja javnog sektora od strane centralne banke, zabrane privilegovanog pristupa javnog sektora finansijskim institucijama i standarda korišćenja eura;
2. Ekonomska politika obuhvata zakonodavni okvir u oblasti fiskalne politike i nadzora.

Crnogorski pravni okvir u oblasti monetarne politike je u visokom stepenu usklađen s principima i regulativom EU, koje se odnose na nezavisnost centralne banke, zabranu finansiranja javnog sektora od strane centralne banke, zabranu privilegovanog pristupa javnog sektora finansijskim institucijama i standarde korišćenja eura, dok je pravni okvir u oblasti fiskalne politike i nadzora većim dijelom usklađen s relevantnom direktivom EU.

Za sprovođenje pravne tekovine iz ovog poglavlja nadležne su sljedeće institucije: Centralna banka Crne Gore za monetarnu politiku, oblast nezavisnosti centralne banke, finansiranja javnog sektora od strane centralne banke, privilegovanog pristupa javnog sektora finansijskim institucijama (jednim dijelom i u nadležnosti Agencije za nadzor osiguranja i Komisije za tržište kapitala) i oblast standardi korišćenja eura; Ministarstvo finansija za ekonomsku politiku, odnosno oblast fiskalne politike i nadzora.

Poglavlje je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji 25. juna 2018.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Politike						
1.	MF	Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2024 – 2026. godine	2023/II	2024-2026	32011L0085 [D]	
B) Programi						
2.	MF	Program ekonomskih reformi za Crnu Goru za period 2023 - 2025. godine	2023/I	2023-2025	32011L0085 [D]	
3.	MF	Program ekonomskih reformi za Crnu Goru za period 2024 - 2026. godine	2024/I	2024-2026	32011L0085 [D]	
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Monetarna politika						
4.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Crne Gore	2023/I	2023/IV	12012E130 [P] 12012E/PRO/04 [P]	
B) Ekonomska politika						
5.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti	2023/II	Danom stupanja na snagu	32011L0085 [D]	
6.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	2023/II	Danom stupanja na snagu	32009R0223 [P]	
7.	MF	Zakon o osiguranju	2023/IV	Danom pristupanja	32009L0138 [P] 32016L0097 [P] 32011L0089 [D] ⁷	

⁷ Donošenjem novog Zakona o osiguranju postiže se puna usklađenost sa pravnom tekovinom u ovom domenu. Međutim, direktive koje su ocijenjene sa D, osim osiguranja, odnose se i na druge oblasti, pa će se donošenjem Zakona o osiguranju, postići samo djelimična usklađenost sa ovim direktivama (potpuna samo u odredbama koje se odnose na oblast osiguranja).

					32014L0051 [D] 32018L0843 [D] 32019R1935 [P] 32019L2177 [D]	
--	--	--	--	--	--	--

UVOD

Cilj zvanične statistike je da obezbjeđuje kvantitativne i reprezentativne informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, svim korisnicima po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.

Pregovori u okviru Poglavlja 18 – Statistika, obuhvataju usklađivanje crnogorskih pravnih propisa s pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike, koju čini približno 350 regulativa, direktiva i preporuka. Ova oblast se smatra naročito značajnom zato što će pozitivne promjene koje će proisteći iz uspješnog procesa pregovora kao rezultat imati bolji kvalitet, dostupnost i vjerodostojnost statističkih podataka, kao osnove za kreiranje javnih politika, što će stvoriti bolje uslove za dinamičniji društveni i ekonomski razvoj Crne Gore.

Oblast zvanične statistike je u procesu pregovora zastupljena kao posebno pregovaračko poglavlje, ali je od velike važnosti i za ostala poglavlja, imajući u vidu povezanost s mnogim oblastima u okviru pregovora. Na bazi podataka koje proizvede zvanična statistika mjeriće se napredak u svim oblastima, a i određivati finansijske obaveze naše zemlje prema EU, kao i finansijske obaveze EU prema nama.

Oblast zvanične statistike podijeljena je na pet domena i to:

- Demografska i društvena statistika;
- Makroekonomska statistika, nacionalni računi i strukturalna biznis statistika;
- Poslovna statistika i cijene;
- Statistika poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, životne sredine, registara i klasifikacija;
- Koordinacija statističkog sistema, u skladu sa međunarodnom metodologijom i principima Kodeksa evropske prakse.

Glavni koordinator statističkog sistema Crne Gore je Uprava za statistiku Crne Gore, dok značajnu ulogu u procesu usklađivanja s pravnom tekovinom Evropske unije imaju Ministarstvo finansija u oblasti statistike javnog duga i deficita i Centralna banka Crne Gore u oblasti finansijske i monetarne statistike. Pored navedenih institucija i drugi proizvođači zvanične statistike, koji se prepoznaju kroz Godišnji plan zvanične statistike kao i petogodišni Program zvanične statistike, u značajnoj mjeri doprinose usklađivanju pravne tekovine u poglavlju 18.

Imajući u vidu novu Metodologiju proširenja, statistika se nalazi u klasteru koji okuplja najvažnija, ali najizazovnija poglavlja u kontekstu neophodnih reformi i implementacije EU standarda. Ova poglavlja shodno novoj metodologiji prva će se otvoriti, ali i poslednja zatvoriti. Napredak u svim drugim

klasterima biće uslovljen napretkom u fundamentalnom klasteru u kojem se nalazi Statistika. Kako su u zavisnosti od prioriteta najavljena i veća sredstva podrške, položaj statistike kao jednog od fundamentalnih poglavlja doprinijeće većoj podršci daljeg razvoja ovog poglavlja. Činjenica da je Statistika svrstana u fundamentalna poglavlja u okviru najvažnijeg, ali i najizazovnijeg poglavlja, ukazuje na nužnost rješavanja ključnih preduslova za dalji razvoj koji su ujedno i izazovi za zatvaranje poglavlja.

Pregovaračko poglavlje 18 otvoreno je 16. decembra 2014. na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

1. PLANOWI I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Horizontalne mjere						
1.	MF	Strategija razvoja zvanične statistike za period 2024-2028, sa Akcionim planom	2023/IV	2024 – 2028	32009R0223 [P]	
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Opšti propisi						
1.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	2023/II	Danom stupanja na snagu	32009R0223 [P]	
2.	MF	Uredba o definisanju referentnog momenta popisa i perioda prikupljanja podataka popisa	2023/I	2023/II	32017R0712 [P]	
3.	MF	Uredba o plaćanju učesnicima Popisa	2023/II	2023/II		
4.	MF	Izveštaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2022. godinu	2023/I	2023/I		
5.	MF	Izveštaj o realizaciji akcionog plana Strategije razvoja zvanične statistike za period 2019 – 2023. (za 2022. godinu)	2023/I	2023/I		
6.	MF	Zakon o Popisu poljoprivrede	2023/III	2023/IV	32018R1091 [P]	
7.	MF	Program zvanične statistike za period 2024-2028	2023/IV	2024/I	32009R0223 [P] 32021R0690 [P]	
8.	MF	Godišnji plan zvanične statistike za 2024. godinu	2023/IV	2024/I	32009R0223 [P] 32019R0505 [D] 32019R0516 [D] 32019R0803 [D] 32019R0280 [D]	

					32017R0881 [D] 31995Y1207(01)[D] 32005R1552 [D] 32006R0198 [D] 32008R0452 [D] 32010R0822 [D] 22008A1119(02)[D] 31998D2179 [D] 32002R2150 [D] 32004R0574 [D] 32005R0782 [D] 32005R1445 [D] 32007L0030 [D] 32009R0221 [D] 32009R1185 [D] 32010R0849 [D] 32016R0172 [D] 31991H0141 [D] 31993D0704 [D] 31994Y1230(02)[D] 31996R2223 [D] 31996S2390 [D] 31998R0448 [D] 32000R1897 [D] 32002R1889 [D] 32003L0107 [D] 32003R1059 [D] 32006R0851 [D] 32007R0105 [D] 32007R0833 [D] 32007R1304 [D] 32007R1392 [D] 32008R0011 [D] 32008R0377 [D] 32009L0042 [D]	
--	--	--	--	--	---	--

					32009R0400 [D] 32009R0543 [D] 32009R1022 [D] 32009R1200 [D] 32010D0216 [D] 32010R0202 [D] 32010R0220 [D] 32010R0715 [D] 32011R0031 [D] 32012R1046 [D] 32015R1391 [D] 32015R1557 [D] 32016R2066 [D] 32008R1099 [D] 32013R0147 [D] 32014R1113 [D] 32015D1773 [D] 32016R1952 [D] 31994D0168 [D] 31998D0527 [D] 31998D0715 [D] 31998R0448 [D] 31998R1165 [D] 32000R1500 [D] 32000R2516 [D] 32001R0586 [D] 32001R0995 [D] 32001R2558 [D] 32002D0990 [D] 32002R0113 [D] 32002R1889 [D] 32003R1267 [D] 32005H0881 [D] 32005R0184 [D] 32005R1158 [D]	
--	--	--	--	--	--	--

					32005R1161 [D] 32006R0317 [D] 32006R1503 [D] 32007R0294 [D] 32007R0656 [D] 32007R0657 [D] 32007R1165 [D] 32008R0472 [D] 32008R1178 [D] 32009R0036 [D] 32009R0329 [D] 32009R0707 [D] 32010D0196 [D] 32010R0163 [D] 32010R0860 [D] 32012R0461 [D] 32012R0555 [D] 32016R1013 [D] 31993D0704 [D] 32001D0423 [D] 32001R2163 [D] 32003R0006 [D] 32003R0437 [D] 32003R1358 [D] 32004R0642 [D] 32005R0546 [D] 32007R0158 [D] 32007R0332 [D] 32007R0833 [D] 32007R1304 [D] 32009L0042 [D] 32010D0216 [D] 32010R0202 [D] 32012D0186 [D] 32012R0070 [D]	
--	--	--	--	--	--	--

					32010R0821 [D] 32011R0937 [D] 32012R1083 [D] 32015R2003 [D] 32016R2015 [D] 31999R0530 [D] 31999R1726 [D] 32000R1897 [D] 32000R1916 [D] 32003R0450 [D] 32003R1216 [D] 32003R1980 [D] 32003R1981 [D] 32003R1982 [D] 32003R1983 [D] 32004R0028 [D] 32005R1737 [D] 32006R0676 [D] 32006R0698 [D] 32007R0224 [D] 32008R0377 [D] 32009R1022 [D] 32010R0220 [D] 32012R0062 [D] 32013D0097 [D] 32013R0112 [D] 32013R0141 [D] 32014R1153 [D] 32015R0245 [D] 32006R1921 [D] 32008R0762 [D] 32009R0216 [D] 32009R0217 [D] 32009R0218 [D] 32010D0076 [D]	
--	--	--	--	--	--	--

					32011D0626 [D] 31996L0016 [D] 31997D0080 [D] 31998D0582 [D] 31998R0494 [D] 31999D0799 [D] 32000D2298 [D] 32000R1760 [D] 32000R1825 [D] 32002D1919 [D] 32002R0178 [D] 32003L0107 [D] 32003R1082 [D] 32004R0138 [D] 32005D0288 [D] 32005R0306 [D] 32006D0717 [D] 32006R0909 [D] 32006R1505 [D] 32007R0275 [D] 32007R0333 [D] 32008R1165 [D] 32009R0543 [D] 32009R1200 [D] 32010R0178 [D] 32010R1033 [D] 32010R1034 [D] 32010R1053 [D] 32010R1099 [D] 32011D0142 [D] 32011R1337 [D] 32014R0887 [D] 32015R1391 [D] 32015R1557 [D] 32017R0949 [D]	
--	--	--	--	--	--	--

					31987R2658 [D] 32009R0707 [D] 32011R0312 [D] 32011R0313 [D] 32011R0314 [D] 32011R0315 [D] 32011R0316 [D] 32011R0428 [D] 32011R0447 [D] 32016R1013 [D] 32016R1253 [D] 31993R0696 [D] 32001R0045 [D] 32001R1049 [D] 32002R0204 [D] 32002R0831 [D] 32004D0452 [D] 32006R1104 [D] 32007D1578 [D] 32007R1000 [D] 32008D0876 [D] 32008R0451 [D] 32008R0763 [D] 32009D0411 [D] 32009R1201 [D] 32010D0373 [D] 32010R0519 [D] 32011R0428 [D] 32017R0543 [D] 32017R0712 [D] 32017R0881 [D] 32015R1330 [D] 32015R1390 [D] 32015R1473 [D] 32015R1517 [D]	
--	--	--	--	--	--	--

					32015R1740 [D] 32015R1815 [D] 32016D1711 [D] 32020R0256 [D] 32020R0258 [D] 32020R0405 [D] 32020R0257 [D] 32019R2180 [D] 32019R1700 [D] 32019R2146 [D] 32019R2181 [D] 32019R2241 [D] 32019R2242 [D] 32019R1776 [D] 32019R2240 [D] 32019R0280 [D] 22020D0345 [D] 22020D0344 [D] 32019R0516 [D] 32019R1681 [D] 32019R1933 [D] 32019R2152 [D] 32020R1197 [D] 32020R1546 [D] 32021R0466 [D] 32020R1642 [D] 32020R2175 [D] 32020R1721 [D] 32020R1640 [D] 32020R0851 [D]	
--	--	--	--	--	--	--

UVOD

Pravna tekovina Evropske unije u oblasti socijalne politike i zapošljavanja tiče se područja radnog prava, zaštite i zdravlja na radu, jednakog tretiranja muškaraca i žena po pitanjima zapošljavanja, socijalne zaštite, socijalne inkluzije, politike zapošljavanja i socijalnog dijaloga. Osim toga, postoje posebna obavezujuća pravila za sve države članice Evropske unije u pogledu zabrane diskriminacije po osnovu rasne i etničke pripadnosti, religije i vjere, invaliditeta, starosne dobi i seksualne orijentacije. Najbitniji ciljevi socijalne politike Evropske unije jesu postizanje jedinstvenog i pravednog pristupa osnovnim socijalnim uslugama, unapređenje sistema socijalne zaštite, visok obrazovni stepen radne snage, visoka stopa zaposlenosti uz posebnu brigu za grupe koje su manje prisutne na tržištu rada, postizanje sigurnih i održivih prihoda, kao i dostojnih uslova rada za žene i muškarce.

Podoblasti u okviru poglavlja 19 su: radno pravo, zaštita i zdravlje na radu, socijalni dijalog, politika zapošljavanja, Evropski socijalni fond, socijalna inkluzija i zaštita, deinstitucionalizacija, zabrana diskriminacije u zapošljavanju i socijalnoj politici i ravnopravnost između žena i muškaraca u zapošljavanju i socijalnoj politici.

Koordinator za ovo poglavlje je Ministarstvo rada i socijalnog staranja, dok su u rad poglavlja uključene i sljedeće institucije i organizacije: Ministarstvo finansija, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo kapitalnih investicija, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo evropskih poslova, Uprava za inspekcijske poslove, Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Uprava za statistiku, Agencija za mirno rješavanje radnih sporova, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Fond rada, Fond PIO, Privredna komora, Unija poslodavaca, Savez sindikata, Unija slobodnih sindikata, NVO Roditelji i NVO Asocijacija za demokratski prosperitet - ZID.

Crna Gora je izradom Akcionog plana za postepeno usklađivanje zakonodavstva i izgradnju neophodnih kapaciteta za implementaciju i sprovođenje evropske pravne tekovine ispunila uslov za otvaranje ovog poglavlja, što je i potvrđeno na Međuvladinoj konferenciji koja je održana 13. decembra 2016.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Politika zapošljavanja						
1.	MRSS	Plan za implementaciju programa „Garancije za mlade“	2023/II	2023-2024	32020H1104(01) [D]	
2.	MRSS	Akcioni plan zapošljavanja za 2024.	2023/IV	2024		
B) Socijalna inkluzija						
3.	MRSS	Strategija razvoja sistema socijalne i dječije zaštite za period od 2023. do 2027. godine	2023/III	2023-2027		
4.	MRSS	Strategija deinstitutionalizacije od 2023. do 2027. godine, sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije, za 2023. godinu	2023/II	2023-2027		
C) Antidiskriminacija i jednake mogućnosti						
5.	MLJMP	Akcioni plan za sprovođenje Nacionalne strategije za rodnu ravnopravnost 2021-2025 za period 2023-2024.	2023/I	2024/IV		
6.	MLJMP	Akcioni plan za sprovođenje strategija za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2024/2025	2024/I	2025/IV		
7.	MLJMP	Akcioni plan za sprovođenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2019-2023, za 2023. godinu, sa Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za 2022. godinu	2023/I	2023/IV		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Radno pravo						
1.	MRSS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu	2024/III	2024/IV	32019L1158 [P] 32019L1152 [P]	
B) Politika zapošljavanja						

2.	MRSS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti	2023/IV	2024/II		
C) Socijalna inkluzija						
3.	MRSS	Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom	2024/IV	2025/II	32000L0078 [P]	
4.	MRSS	Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti	2023/IV	2024/I		
5.	MRSS	Zakon o jedinstvenom tijelu vještačenja	2023/III	2023/IV		
6.	MRSS	Zakon o povlastici na putovanje lica sa invaliditetom	2023/II	2023/III		
D) Antidiskriminacija i jednake mogućnosti						
7.	MLJMP	Zakon o zabrani diskriminacije	2023/II	2023/IV	32004L0113 [P] 32000L0078 [P] 32000L0043 [P] 31979L0007 [P] 32006L0054 [P]	
8.	MLJMP	Zakon o pravnom prepoznavanju roda na bazi samoodređenja	2023/IV	2024/IV		

UVOD

Evropska unija ističe preduzetništvo i industriju kao jedan od prioriteta za budućnost evropske privrede i postavlja tri osnovna stuba kojima definiše ovo poglavlje: preduzetnička politika, industrijska politika i sektorske politike koje imaju za cilj podizanje konkurentnosti na tržištu. Glavni cilj poglavlja je unapređenje preduzetničkog i inovativnog duha preduzeća, konkurentnosti nacionalne industrije, kapaciteta i konkurentne sposobnosti privrednih subjekata na tržištu, uz nužne procese tržišnog, tehnološko-tehničkog, finansijskog, kadrovskog i organizacijskog prilagođavanja, sveukupnog prilagođavanja strukturnim promjenama, kao i stvaranje povoljnog poslovnog okruženja unutar EU. Evropska unija putem mnogobrojnih programa finansijske pomoći za podsticaj preduzetništva, inovacija i industrije ima za cilj promovisanje programa putem kojih će biti olakšan proces pokretanja sopstvenih biznisa i unapređenje poslovanja već postojećih, kao i mogućnosti za otvaranje novih mjesta za zapošljavanje.

Potpoglavlja poglavlja 20 - Preduzetništvo i industrijska politika su sljedeća: industrijska politika, mala i srednja preduzeća, politika inovacija, unapređenje poslovnog ambijenta i Direktiva o odloženom plaćanju u komercijalnim transakcijama, turizam, građevinarstvo i vazдушna i pomorska industrija.

Sljedeće institucije su uključene u rad poglavlja 20: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo evropskih poslova, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo finansija, Uprava za statistiku, Investiciono-razvojni fond Crne Gore, Institut za preduzetništvo i ekonomski razvoj, Privredna komora Crne Gore, Unija slobodnih sindikata, JU Zanatska komora Crne Gore, Unija poslodavaca Crne Gore, Ekonomski fakultet Univerziteta Crne Gore, Zajednica opština Crne Gore.

Poglavlje 20 je otvoreno 18. decembra 2013. na Međuvladinoj konferenciji koja je održana u Briselu.

1. PLANOVI I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Industrijska politika						
1.	MERT	Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za implementaciju Industrijske politike Crne Gore 2021-2022, za 2022. godinu	2023/I			52020DC0102 52021DC0350
2.	MERT	Akcioni plan za implementaciju Industrijske politike 2019-2023, za 2023. godinu	2023/II	2023		52020DC0102 52021DC0350
3.	MERT	Završni izvještaj o sprovođenju Industrijske politike Crne Gore sa evaluacijom 2019-2023. godine	2024/I			
4.	MERT	Industrijska politika Crne Gore 2024 - 2028. godine	2024/II	2024-2028		
5.	MERT	Akcioni plan za implementaciju Industrijske politike Crne Gore za period 2024-2025. godine	2024/II	2024-2025		
B) Mala i srednja preduzeća						
6.	MERT	Strategija razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća 2023-2027.	2023/II	2023-2027		
7.	MERT	Akcioni plan za sprovođenje Strategije razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća 2023-2024.	2023/II	2023-2024		
8.	MERT	Akcioni plan Strategije razvoja ženskog preduzetništva u Crnoj Gori 2021-2024, za 2023-2024.	2023/II	2023-2024		
C) Politika inovacija						
9.	MERT	Akcioni plan za sprovođenje Operativnog programa za implementaciju Strategije pametne specijalizacije 2021-2024. za period 2023-2024.	2023/II	2023-2024		EU-40 [P]
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Turizam						
1.	MERT	Zakon o turizmu i ugostiteljstvu	2023/I	2023/II	32005L0036 [P]	

2.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o planinskim stazama	2023/IV	2024/I	32013L0055 [P]	
3.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o raftingu	2023/IV	2024/IV	32005L0036 [P]	
4.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o skijalištima	2023/IV	2024/I	32013L0055 [P]	
B) Građevinarstvo						
5.	MEPPU	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o građevinskim proizvodima	2024/III	2024/IV	32011R0305 [P]	
C) Direktiva o odloženom plaćanju u komercijalnim transakcijama						
6.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza	2023/II	2023/III	32011L0007 [P]	

UVOD

Primjenom pravne tekovine za poglavlje Trans-evropske mreže Evropska unija obezbjeđuje finansijsku pomoć na planu izgradnje trans-evropskih saobraćajnih, energetskih i telekomunikacijskih mreža, tako što će se određena sredstva obezbijediti kroz kohezione fondove i druge finansijske instrumente. Cilj uspostavljanja i razvoja trans-evropskih mreža i unapređenja odgovarajuće povezanosti i interoperabilnosti nacionalnih mreža jeste da se u potpunosti iskoristi unutrašnje tržište i doprinese ekonomskom rastu i stvaranju radnih mjesta u Evropskoj uniji.

Poglavlje 21 – Trans-evropske mreže nalazi se u okviru klastera Zelena agenda i održiva povezanost.

Trans-evropske mreže uključuju:

- Trans-evropsku saobraćajnu mrežu (TEN-T), koja pokriva drumski i intermodalni saobraćaj, plovne puteve i pomorske luke, vazdušni saobraćaj, kao i mrežu evropskih brzih željeznica,
- Trans-evropsku energetsku mrežu (TEN-E), koja pokriva sektor električne energije i gasa, i
- Trans-evropsku telekomunikacijsku mrežu (eTEN), koja pokriva telekomunikacijske mreže uspostavljene kao uslužne djelatnosti.

Trans-evropska energetska mreža (TEN-E) predstavlja mrežu energetskih sistema na teritoriji Evropske unije, sa ciljem obezbjeđenja sigurnog snabdijevanja energijom i energentima i proširenja energetskog tržišta. TEN-E obuhvata sektor električne energije i gasa. Crna Gora je članica Energetske zajednice – organizacije osnovane Sporazumom o formiranju Energetske zajednice, koji je na snazi od jula 2006. Energetska zajednica je međunarodna organizacija koja okuplja EU i njene susjede u cilju stvaranja integrisanog panevropskog energetskog tržišta. Ključni cilj Energetske zajednice je da proširi pravila i principe unutrašnjeg energetskog tržišta EU na zemlje jugoistočne Evrope, region Crnog mora i šire, na osnovu pravno obavezujućeg okvira. U skladu sa relevantnim EU propisima, u okviru Energetske zajednice usvajaju se liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu (PECI) i liste projekata od uzajamnog interesa između ugovornih strana Energetske zajednice i država članica Evropske unije (PMI).

Crna Gora je članica Međunarodne unije za telekomunikacije (ITU) i poštuje sve njene direktive i standarde. Takođe, Crna Gora je članica Konferencije evropskih administracija za poštu i telekomunikacije (CEPT), Tijela evropskih regulatora za elektronske komunikacije (BEREC) i Evropskog instituta za telekomunikacione standarde (ETSI). U skladu sa strateškim ciljevima sprovode se aktivnosti na unaprjeđenju elektronskih komunikacionih mreža i usluga, kontinuirani razvoj širokopojsnog pristupa internetu, donošenje novih propisa koji su u skladu sa direktivama EU, sprovođenje politike u oblasti radio-difuzije, kao i digitalna integracija Regionalnog ekonomskog prostora Zapadnog Balkana.

Sadašnji prioritet predstavlja unapređenje puteva i željezničkih veza uključenih u SEETO Glavnu mrežu i unapređenje energetskog prenosnog sistema. Izazovi u usklađivanju su prepoznati u dijelu inteligentnih transportnih sistema (ITS), kao i u pogledu njihove primjene, imajući u vidu da je riječ o jako skupoj tehnologiji. Takođe, treba imati u vidu da Crnoj Gori u dijelu ITS nedostaju iskustvo i odgovarajuće strukture za koordinaciju i upravljanje uvođenjem ITS, posebno u sektorima za drumski i željeznički saobraćaj. Kada je riječ o Trans-evropskim energetskim mrežama, izazovi su prepoznati i u dijelu transponovanja Regulative 347/2013 za čije transponovanje i implementaciju je potrebna ekspertska podrška.

Institucije nadležne za rad u ovom poglavlju su: Ministarstvo kapitalnih investicija, Crnogorski elektroprenosni sistem a.d, nezavisni regulator Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, za sektor telekomunikacija je nadležno Ministarstvo ekonomskog razvoja, a nezavisni regulatorni organ je Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Poglavlje je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji u Luksemburgu 22. juna 2015.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn..	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Trans-evropska saobraćajna mreža						
1.	MKI	Program izgradnje, rekonstrukcije, održavanja i zaštite magistralnih i regionalnih puteva za 2023. godinu, s Izveštajem o realizaciji Programa za 2022. godinu	2023/I	2023		
2.	MKI	Srednjoročni program izgradnje, rekonstrukcije, održavanja i zaštite državnih puteva	2023/III	2023-2026		
3.	MKI	Ažuriranje Strategije razvoja saobraćaja 2019-2035. u skladu sa Strategijom za održivu i pametnu mobilnost za Zapadni Balkan	2023/IV	2024-2035		
B) Trans-evropske energetske mreže						
4.	MKI	Nacionalni energetske i klimatski plan	2024/II	2024-2030	32018R1999 [P]	
C) Trans-evropska telekomunikaciona mreža						
5.	MER	Strategija uvođenja 5G mobilnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori	2023/I	2023-2027		
6.	MER	Nacionalni plan razvoja širokopoljasnih mreža nove generacije	2023/IV	2023-2027		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
RB	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Trans-evropska saobraćajna mreža						
1.	MKI	Zakon o željeznici	2023/II	2023/IV	32012L0034 [D] 32007R1370 [P] 32007R1371 [P] 32010R0913 [D] ⁸	
2..	MKI	Odluka o utvrđivanju visine godišnje naknade za korišćenje puteva pri registraciji drumskih motornih vozila, traktora i priključnih vozila	2023/IV	2023/IV	31999L0062 [P]	

⁸ Celeksi ne mogu biti u potpunosti transponovani jer se radi o EU teretnim koridorima i Crna Gora može jedino dio da transponuje, koliko je dozvoljeno za države Zapadnog Balkana. Uslovi za ove koridore su veoma strogi i zahtjevni i kroz zakon samo otvaramo mogućnost za kandidovanje naših pruga za teretne koridore.

3.	MKI	Pravilnik o izmjenama i dopunama TSI lokomotive i putnički vagoni	2023/IV	2023/IV	32021R0541[P]	
4.	MKI	Pravilnik o TSI TAF	2023/IV	2023/IV	32020R0387 [P]	
5.	MKI	Pravilnik o odobrenom tipu vozila	2024/II	2024/II	32021D0701 [P]	
B) Trans-evropska energetska mreža						
6.	MKI	Zakon o prekograničnim energetskim infrastrukturnim projektima	2023/IV	2024/II	32013R0347 [P]	
C) Trans-evropska telekomunikaciona mreža						
7.	MER	Zakon o elektronskim komunikacijama	2023/IV	2024/I	32018L1972 [P] 32014L0061 [P] 32019R2243 [P] 32020H2245 [P] 32020R1070[D] ⁹ 32020H1307[D] ¹⁰	

⁹ Pogledati poglavlje 10 – Informatičko društvo i mediji

¹⁰ Pogledati poglavlje 10 – Informatičko društvo i mediji

UVOD

Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata predstavlja dio politike EU koja se odnosi na pitanja finansijske podrške državama i regionima Evropske unije. Cilj ove politike je usmjeren na obezbjeđivanje podrške za finansiranje projekata čiji je cilj razvoj infrastrukture, pružanje podsticaja razvoju industrije i zapošljavanju, a sve u cilju daljeg ekonomskog razvoja slabije razvijenih regiona u EU, ujednačavanja razvijenosti po regionima i jačanja regionalne konkurentnosti. Programi regionalne politike se finansiraju iz sredstava Evropskih strukturnih i investicionih fondova (ESI fondovi), u prvom redu iz Evropskog fonda za regionalni razvoj i Evropskog socijalnog fonda i (za neke države članice) iz programa Kohezionog fonda. Evropski fond za regionalni razvoj predstavlja glavni instrument EU za sprovođenje mjera regionalne politike. Sredstva iz ovog fonda usmjerena su na projekte čiji je cilj smanjivanje razlika između ekonomske razvijenosti regiona EU u cilju jačanja ekonomske i društvene kohezije. Evropski socijalni fond predstavlja instrument za sprovođenje politike EU u oblasti zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa. Kohezioni fond pruža finansijsku podršku za realizaciju projekata iz oblasti zaštite životne sredine i projekte koji su usmjereni na razvoj Trans-evropskih mreža u oblasti saobraćaja i energetike.

Pravna tekovina EU i praksa u sprovođenju u oblasti poglavlja 22 definiše šest ključnih oblasti: (1) Zakonodavni okvir; 2) Institucionalni okvir; 3) Administrativni kapaciteti; 4) Programiranje; 5) Praćenje i evaluacija i 6) Finansijska kontrola i upravljanje. Pravna tekovina EU koja se odnosi na ovo poglavlje sastoji se od okvirnih propisa i propisa za sprovođenje, koji ne zahtijevaju prenošenje u domaće zakonodavstvo. Zakonodavnim okvirom se definiše neophodnost postojanja višegodišnjeg programiranja na nacionalnom i lokalnom nivou, višegodišnjeg budžeta, kao i stvaranja preduslova koji će omogućiti kofinansiranje na nacionalnom i lokalnom nivou.

Korištenje ESI fondova zahtijeva uspostavljanje odgovarajućeg institucionalnog okvira, uz jasno određivanje nadležnosti i međusobnih odnosa svih elemenata strukture na nacionalnom i lokalnom nivou. Važan preduslov za efikasno korišćenje ESI fondova zahtijeva postojanje i kontinuirani razvoj administrativnih kapaciteta, koji moraju postojati u svim relevantnim strukturama. Proces programiranja obuhvata pripremu strategijskih dokumenata (Sporazum o partnerstvu u oblasti ESI fondova i Operativni programi), uključujući ex-ante procjene. Efikasno funkcionisanje cjelokupnog sistema podrazumijeva i uspostavljanje odgovarajućeg sistema za nadgledanje i ocjenjivanje, što zahtijeva uspostavljanje struktura i postupaka za ocjenjivanje u različitim institucijama/organima, kao i izradu sveobuhvatnog elektronskog sistema za upravljanje informacijama. Pored toga, neophodno je uspostaviti poseban okvir za finansijsko upravljanje i kontrolu, uključujući i reviziju.

Pregovačko poglavlje 22 - Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata je zvanično otvoreno 20. juna 2017.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Programiranje						
1.	MF	Pravci razvoja Crne Gore 2022 – 2025.	2023/I	2022-2025		

UVOD

Pregovaračko poglavlje 23 posvećeno je pravosuđu i temeljnim pravima. Propisi i standardi vezani za ovo poglavlje odnose se na jačanje nezavisnosti, nepristrasnosti i profesionalnosti u pravosuđu, borbu protiv korupcije, kao i očuvanje i jačanje ostvarivanja temeljnih prava. U skladu s ovom podjelom standarda, učinjena je i podjela po podoblastima. Tako je poglavlje 23 podijeljeno na sljedeće podoblasti: pravosuđe, borba protiv korupcije (prevencija i represija) i temeljna prava.

U skladu s novim pristupom u pregovorima o pristupanju EU, Crnoj Gori je kao prvo početno mjerilo u odnosu na ovo poglavlje određena izrada Akcionog plana. Vlada Crne Gore je usvojila Akcioni plan 27. juna 2013. i potom ga adaptirala 19. februara 2015. Akcioni plan je izrađen u skladu sa preporukama iz Izvještaja o analitičkom pregledu, na način što su preporuke određene kao ciljevi, koji će se ostvariti kroz realizaciju konkretnih mjera. Akcioni plan i njegova struktura prate gore navedenu podjelu poglavlja po podoblastima. Kao aneks adaptiranog Akcionog plana za poglavlje 23, u julu 2016. donijet je Operativni dokument za sprečavanje korupcije u oblastima od posebnog rizika. Većina mjera iz Akcionog plana i pratećeg aneksa odnosi se na uspostavljanje zakonodavnog i institucionalnog okvira i one su do danas u najvećem dijelu realizovane.

Kada je riječ o pravosuđu, sljedeće institucije su relevantne za realizaciju mjera iz Akcionog plana: Ministarstvo pravde, Državno tužilaštvo, sudovi, Sudski savjet, Tužilački savjet, Skupština, Advokatska komora, Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu. U oblasti borbe protiv korupcije, ključne institucije i tijela, pored Državnog tužilaštva i sudova su: Agencija za sprječavanje korupcije, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo finansija, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo javne uprave, Uprava za imovinu, Državna revizorska institucija, Savjet za privatizaciju. Kada je riječ o temeljnim pravima, ključne institucije su: Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, te Komisija za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija. Podršku u svim navedenim podoblastima poglavlja 23 pruža osam predstavnika NVO sektora u Radnoj grupi za poglavlje 23.

Poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava zvanično je otvoreno 18. decembra 2013. na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

1. PLANOWI I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Pravosuđe						
1.	MP	Strategija reforme pravosuđa 2024-2027.	2023/IV	2024-2027		
2.	MP	Akcioni plan za sprovođenje Strategije reforme pravosuđa za 2024-2025.	2023/IV	2024-2025		
B) Borba protiv korupcije						
3.	NSBPK	Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije 2024-2028, sa Akcionim planom za implementaciju za period 2024-2025.	2023/IV	2024-2028		
4.	ASK	Strategija razvoja ljudskih resursa Agencije za sprječavanje korupcije 2023 – 2025, sa Akcionim planom	2023/IV	2023 – 2025		
5.	ASK	Komunikaciona strategija Agencije za sprječavanje korupcije 2023 – 2025, sa Akcionim planom za realizaciju Komunikacione strategije Agencije za sprječavanje korupcije za 2023.	2023/I	2023 – 2025		
C) Temeljna prava						
6.	MRSS	Nacionalni dokument za implementaciju Konvencije Savjeta Evrope o suzbijanju i sprječavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska Konvencija)	2023/I	2023-2027		Konvencija Savjeta Evrope o suzbijanju i sprječavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska Konvencija)
7.	MRSS	Strategija deinstitucionalizacije 2023-2027.	2023/I	2023-2027		

8.	MRSS	Strategija za zaštitu djece od nasilja 2023-2027.	2023/III	2023-2027		
9.	MLJMP	Akcioni plan za sprovođenje Nacionalne strategije za rodnu ravnopravnost 2021-2025, za period 2023-2024.	2023/I	2023-2024		
10.	MP	Strategija za izvršenje krivičnih sankcija 2023-2026, sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za izvršenje krivičnih sankcija za 2023-2024.	2023/I	2023-2026		
11.	MP	Akcioni plan za sprovođenje Strategije za izvršenje krivičnih sankcija za 2025-2026.	2024/IV	2025-2026		
12.	MLJMP	Akcioni plan za sprovođenje Strategije manjinske politike 2019-2023. za 2023.	2023/I	2023		
13.	MLJMP	Strategija manjinske politike 2024-2028. sa Akcionim planom za 2024.	2024/II	2024-2028		
14.	MLJMP	Akcioni plan za sprovođenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2019-2023, za 2023, sa Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za 2022.	2023/I	2023		
15.	MLJMP	Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2024-2028, sa Akcionim planom za 2024.	2024/II	2024		
16.	MLJMP	Akcioni plan za sprovođenje strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti za 2024-2025.	2024/I	2024-2025		
17.	MLJMP	Akcioni plan za sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021-2025, za 2024-2025.	2024/I	2024-2025		
18.	MKM	Medijska strategija 2023-2027, sa Akcionim planom za 2023-2024.	2023/I	2023-2027		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Pravosuđe						
1.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku	2023/III	2023/III	32012L0013 [P] 32016L0343 [P] 32012L0029 [P]	
2.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama	2023/I	2023/I		

3.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom tužilaštvu	2023/IV	2023/IV		
B) Borba protiv korupcije						
4.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju korupcije	2024/II	2024/III		
5.	MP	Zakon o lustraciji	2023/IV	2024/I		
6.	MP	Zakon o lobiranju	2023/I	2023/II		
C) Temeljna prava						
7.	MLJMP	Zakon o zabrani diskriminacije	2023/II	2023/IV	32004L0113 [P] 32000L0078 [P] 32000L0043 [P] 31979L0007 [P] 32006L0054 [P]	
8.	MLJMP	Zakon o pravnom prepoznavanju roda na osnovu samoodređenja	2023/IV	2024/IV		
9.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći	2023/I	2023/I		
10.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju kazne zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti	2023/IV	2024/IV		
11.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u porodici	2023/II	2023/II		Konvencija Savjeta Evrope o suzbijanju i sprječavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska Konvencija)
12.	MUP	Zakon o zaštiti podataka o ličnosti	2023/III	6 mjeseci od dana stupanja na snagu	32016R0679 [P]	

13.	MUP	Zakon o zaštiti podataka o ličnosti za organe koji se bave sprječavanjem, istragama i gonjenjem učinioca krivičnih djela i izvršenjem krivičnih sankcija	2023/III	6 mjeseci od dana stupanja na snagu	32016L0680 [P]	
14.	MKM	Zakon o audio-vizuelnim medijskim uslugama	2023/II	2023/III	32018L1808 [P] 52020XG1207(01)[P]	
15.	MKM	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o medijima	2023/II	2023/III	52020XG1207(01)[P]	
16.	MKM	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore	2023/II	2023/III	52020XG1207(01)[P]	
17.	MRSS	Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom	2024/IV	8 dana od objavljivanja u Službenom listu CG	32000L0078 [D]	
D) Saradnja s NVO						
18.	MJU	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o nevladinim organizacijama	2023/III	8 dana od objavljivanja u Službenom listu		

UVOD

Osnovni cilj realizacije svih aktivnosti prepoznatih u okviru pregovaračkog poglavlja 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost je da se omogući slobodno kretanje ljudi, uz garantovanje njihove bezbjednosti. Tako široko postavljen okvir obuhvata spektar većeg broja pitanja koja se dijele na sljedeće podoblasti: migracije, azil, vizna politika, vanjske granice i Šengen, pravosudna saradnja u građanskim i krivičnim stvarima, policijska saradnja i borba protiv organizovanog kriminala, borba protiv terorizma, saradnja u oblasti droga, carinska saradnja i falsifikovanje eura.

U skladu s novim pristupom u pregovorima o pristupanju EU, koji podrazumjeva da se 23. i 24. poglavlje otvaraju među prvima, a zatvaraju posljednja, Crnoj Gori je kao prvo početno mjerilo u odnosu na ovo poglavlje određena izrada Akcionog plana. Vlada Crne Gore je usvojila Akcioni plan 27. juna 2013. i potom ga adaptirala 19. februara 2015. Akcioni plan je izrađen u skladu sa preporukama iz Izvještaja o analitičkom pregledu, na način što su preporuke određene kao ciljevi, koji će se ostvariti kroz propisivanje konkretnih mjera. Akcioni plan i njegova struktura prate gore navedenu podjelu poglavlja po podoblastima.

Institucije koje su nosioci aktivnosti u 24. poglavlju su: Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo pravde, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo finansija, Ministarstvo ekonomskog razvoja, Uprava za inspeksijske poslove, Uprava za katastar i državnu imovinu, Uprava prihoda i carina, Vrhovni sud Crne Gore, Vrhovno državno tužilaštvo i Specijalno državno tužilaštvo. Podršku u svim navedenim podoblastima poglavlja 24 pružaju i dva predstavnika civilnog sektora u Pregovaračkoj radnoj grupi za poglavlje 24.

Poglavlje 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost zvanično je otvoreno 18. decembra 2013. na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Migracije						
1.	MUP	Akcioni plan za implemetaciju Strategije o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori za period 2021-2025. godine, za period 2023-2024. godina	2023/I	2023-2024	32020D2165 [P] 52020XC1001(01) [P] 32020H1366 [P]	
B) Vanjske granice i Šengen						
2.	MUP	Akcioni plan za sprovođenje Strategije integrisanog upravljanja granicom, za 2023. godinu, sa Izvještajem o implementaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije integrisanog upravljanja granicom, u 2022. godini	2023/I	2023	32020D2165 [P]	
3.	MUP	Akcioni plan za sprovođenje Šengenskog akcionog plana, za 2023. godinu, sa Izvještajem o implementaciji Akcionog plana za sprovođenje Šengenskog akcionog plana, u 2022. godini	2023/I	2023	32020D2165 [P]	
C) Policijska saradnja i borba protiv organizovanog kriminala						
4.	MUP	Akcioni plan za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. za 2023. godinu, sa Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. za 2022. godinu	2023/I	2023		
5.	MUP	Nacionalna strategija za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala 2023-2026, s Akcionim planom za 2023-2024.	2023/II	2023-2026		
D) Saradnja u oblasti droga						
6.	MZD	Strategija Crne Gore za sprječavanje zloupotrebe droga za period 2023-2026, s Akcionim planom za period 2023-2024. godine	2023/II	2023-2026	52021XG0324(01) [P] 52021XG0708(01) [P]	
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						

Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Migracije						
1.	MUP	Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima	2023/III	2024/I	31996L0071 [P] 32018L0957 [P] 32014L0067 [P]	
B) Pravosudna saradnja u građanskim i krivičnim stvarima						
2.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika	2023/I	2023/II	32019L0713 [P] 32014L0062[P] 32017L1371[P] 32018L0843[P]	
3.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku	2023/II	2023/III	32012L0013 [P] 32016L0343 [P] 32012L0029[P]	
4.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku	2023/II	2023/II	32016L0800 [P]	
5.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju	2023/III	Danom pristupanja EU	32014R0655 [P]	
6.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku	2023/IV	Danom pristupanja EU	32020R1783 [P] 32020R1784 [P]	
7.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravosudnoj saradnji u krivičnim stvarima sa državama članicama EU	2023/III	Danom pristupanja EU	32018R1727 [P] 32017R1939 [P] 32002F0465 [P] 32009F0315 [P] 32009D0316 [P] 32019L0884 [P] 32018R1726 [P] 32019R0816 [P] 32018R1805 [P]	

8.	MP	Zakon o ratifikaciji Haške konvencije o priznanju i izvršenju stranih sudskih presuda u građanskim i privrednim stvarima iz 2019. godine	2024/IV	2024/IV		
9.	MP	Zakon o ratifikaciji Haške konvencije o međunarodnoj zaštiti odraslih osoba iz 2000. godine	2024/IV	2024/IV		
10.	MP	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima	2023/IV	2024/I		
C) Policijska saradnja i borba protiv organizovanog kriminala						
11.	MUP	Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma	2023/I	2023/I	32015L0849 [P] 32015R0847 [P] 32018L0843 [P]	
12.	MF	Zakon o igrama na sreću	2023/IV	2024/II		
13.	MUP	Pravilnik o dostavljanju podataka o gotovinskim, sumnjivim i drugim transakcijama Finansijsko-obavještajnoj jedinici	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
14.	MUP	Pravilnik o smjernicama za izradu analize i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
15.	MUP	Pravilnik o načinu vođenja registra stvarnih vlasnika, prikupljanju, unosu i rokovima unosa i ažuriranju podataka koji se vode u registru i načinu pristupa tim podacima	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
16.	MUP	Pravilnik o elektronskoj identifikaciji klijenata prilikom otvaranja računa kod banaka	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
17.	MUP	Smjernice o izradi analize rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
18.	CBCG	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod obveznika koje nadzire Centralna banka Crne Gore	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
19.	KTK	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod obveznika koje nadzire Komisija za tržište kapitala	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	

20.	ANO	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod obveznika koje nadzire Agencija za nadzor osiguranja	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
21.	EKIP	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod učesnika na tržištu poštanskih usluga	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
22.	UPC	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod priređivači lutrijskih i posebnih igara na sreću i igara na sreću putem interneta, odnosno drugih telekomunikacionih sredstava	2023/IV	2023/IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
23.	MP	Smjernice za izradu analize rizika i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod advokata i notara	2023/III	2023/ IV	32015L0849 [P] 32018L0843 [P]	
24.	MVP	Zakon o međunarodnim restriktivnim mjerama	2023/III	2023/IV		
D) Saradnja u oblasti droga						
25.	MZD	Pravilnik o utvrđivanju spiska droga, psihotropnih supstanci i bilja koje se može koristiti za proizvodnju droga	2023/IV	2023/IV	32021L0802 [P] 32020L1687 [P]	

UVOD

Crna Gora je u oblasti nauke i istraživanja uskladila pravni sistem sa Lisabonskim sporazumom i prihvatila ciljeve, smjernice i prioritete Evropske unije u ovoj oblasti. Prioritetna aktivnost Crne Gore u ovoj djelatnosti odnosi se na pozicioniranje crnogorske istraživačke zajednice u okviru Evropskog istraživačkog prostora – ERA, otvaranje mogućnosti za pristup savremenim tehnologijama i velikim međunarodnim infrastrukturama, kao i dalje uključivanje u međunarodne programe u nauci i inovacijama.

Institucionalni okvir, naučnoistraživačka i inovaciona zajednica omogućavaju realizaciju istraživačke i inovacione politike u Crnoj Gori.

Institucije nadležne za primjenu zakonodavstva i sprovođenje politika iz ove oblasti su: Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja, Savjet za naučnoistraživačku djelatnost, Savjet za inovacije i pametnu specijalizaciju, Fond za inovacije Crne Gore, naučnoistraživačka zajednica (Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, dva centra izvrsnosti i 37 licenciranih naučnoistraživačkih ustanova) i subjekti inovacione djelatnosti (trenutno registrovanih 76 subjekata inovacione djelatnosti, upisanih u Registar inovacione djelatnosti Ministarstva nauke i tehnološkog razvoja – univerziteti, instituti, fakulteti, preduzeća, inovacione infrastrukture, fizička i pravna lica koja obavljaju i promovišu inovacionu djelatnost, ali i koja ulažu u ovu djelatnost).

Dostignuti nivo razvoja naučnoistraživačke i inovacione djelatnosti u Crnoj Gori, omogućio je uspostavljanje novih subjekata naučnog i inovacionog sistema Crne Gore: dva centra izvrsnosti, Inovaciono-preduzetničkog centra „Tehnopolis“ i Naučno-tehnološkog parka Crne Gore, kojima će se posebno podsticati naučna izvrsnost i inovativnost u privrednom sektoru. Poseban segment predstavlja Fond za inovacije Crne Gore, koji omogućava sprovođenje inovacione politike kroz obezbjeđivanje i realizaciju sredstava za podsticanje inovacione djelatnosti.

Ovo poglavlje je otvoreno i privremeno zatvoreno 18. decembra 2012. na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Horizontalne mjere						
1.	MNTR	Mapa puta za istraživačku infrastrukturu (2023-2027)	2023/IV	2023-2027		
2.	MNTR	Akcioni plan za sprovođenje Operativnog programa za implementaciju Strategije pametne specijalizacije 2021-2024 za period 2023-2024.	2023/II	2023-2024		EU-40[P]
3.	MNTR	Program za inovacije 2023-2027.	2023/I	2023-2027		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
RB	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Opšti propisi						
1.	MNTR	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija	2023/III	2024/I	12012E179 [P] 12012E180 [P] 12012E181 [P] 12012E182 [P] 12012E183 [P] 12012E184 [P] 12012E185 [P] 12012E186 [P] 12012E187 [P] 12012E188 [P]	UFEU

UVOD

Oblasti obrazovanja i kulture su u nadležnosti zemalja članica. Evropska unija raspoloživim mehanizmima doprinosi razvoju obrazovanja i mobilnosti, preduzima potrebne mjere kako bi obrazovanje postalo dio strategije zapošljavanja i kako bi Evropska unija postala svjetski centar znanja.

Obrazovne politike u Crnoj Gori predstavljaju doprinos pozitivnim društvenim promjenama koje imaju za cilj da obezbijede mogućnosti za cjeloživotno učenje svim pojedincima u skladu sa njihovim potencijalom, podizanje kvaliteta i efikasnosti obrazovanja i unapređenje postignuća učenika i njihovih kompetencija. Strateški okvir za evropsku saradnju u obrazovanju i osposobljavanju koji vodi ka Evropskom obrazovnom prostoru i šire (2021-2030) daje jasnu viziju i ciljeve i koristi se kao osnova prilikom definisanja strateškog okvira polazeći od pet ciljeva definisanih na nivou Evropske unije i prioriternih oblasti za evropsku saradnju u obrazovanju i osposobljavanju. Uspostavljanje Evropskog prostora obrazovanja usklađeno je sa Evropskom agendom za vještine, obnovljenom politikom stručnog obrazovanja i obuke, kako bi znanje postalo temelj za oporavak i blagostanje Evrope, pri čemu se poštuju zajednička načela uključenosti, mobilnosti i inovacija. Princip cjeloživotnog učenja i mobilnosti ostaje kao jedan od prioriteta i nastaviće da se promoviše kroz novu perspektivu programa Erasmus+ 2021-2027. Program Erasmus+ nastaviće da promoviše međunarodnu dimenziju aktivnosti, višejezičnost, ravnopravnost i inkluzivni pristup obrazovanju, pa ćemo učešćem naših institucija doprinijeti većoj zapošljivosti, inkluzivnosti, ličnom razvoju svih uključenih pojedinaca, kao i tome da obrazovanje bude relevantno za pojedinca, tržište rada i društvo i, na kraju, inovativno.

Evropska unija promoviše očuvanje kulturnih dobara sa evropskim vrijednostima, podstiče rad u oblasti kulture u državama članicama Evropske unije osoba koje se bave djelatnošću iz oblasti kulture van svoje matične zemlje, kao i slobodnu cirkulaciju kulturnih djela širom Evropske unije i dijalog među različitim kulturama. Evropska unija teži obezbjeđivanju jednakih uslova za sticanje znanja neophodnih za uključivanje u društvene procese, istovremeno vodeći računa o nacionalnoj, regionalnoj, kulturnoj i jezičkoj raznolikosti, suverenitetu obrazovne politike država članica, kao i podsticanju saradnje između država članica.

Oblasti koje ovo poglavlje obuhvata su:

- obrazovanje i osposobljavanje,
- mladi i sport,
- kultura,
- pristup obrazovanju,

- programi i drugi EU instrumenti.

Institucije nadležne za rad u ovom poglavlju su: Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo za sport i mlade, Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje, Ispitni centar, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, sindikati, kao i nacionalne i lokalne javne ustanove kulture.

Poglavlje je otvoreno i privremeno zatvoreno 15. aprila 2013. na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.

1. PLANOV I POTREBE							
1.1. STRATEŠKI OKVIR				Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja	Pravna tekovina			
				Celex No	Ostalo		
A) Obrazovanje, osposobljavanje, mladi i sport							
1.	MPS	Strategija razvoja visokog obrazovanja 2022-2026. sa Akcionim planom	2023/II	2023-2026	52010DC2020 [P] 52003AE0406 [P] 32021G0226(01) [D]		
2.	MPS	Program razvoja opšteg srednjeg obrazovanja u Crnoj Gori (2022-2024), sa Akcionim planom	2023/II	2023-2024	52003AE0406 [P]		
3.	MSM	Strategija za mlade 2023-2027.	2023/II	2023-2027			
4.	MSM	Strategija razvoja sporta 2023-2026.	2023/II	2023-2026			
B) Kultura							
5.	MKM	Nacionalni program razvoja kulture 2023-2027. sa Akcionim planom za 2023-2024.	2023/I	2023-2027	32006D0515 [P] 52021AG0014(01) [P] 52021AG0014(02) [P] 32007G1129(01) [P] 52014XG1223(02) [P] 52018DC0267 [P] 32021R0818 [P]		
6.	MKM	Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2023. godinu	2023/I	2023/IV	32006D0515 [P] 32007G1129(01) [P] 52014XG1223(02) [P] 52018DC0267 [D]		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR							
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina		
					Celex No	Ostalo	
A) Obrazovanje, osposobljavanje, mladi i sport							
1.	MPS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija	2023/III	2023/III	32008H0506(01) [P] 42005X1124(02) [P] 32020H1202(01) [D]		

2.	MPS	Zakon o visokom obrazovanju	2023/III	2023/III	32006H0962 [P] 32008H0506(1) [P] 31998H0561 [P] 52021XG0610(01)[D] 32020H1202(01) [D]	
3.	MPS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija	2023/III	2023/III		
4.	MPS	Zakon o izmjenama i dopunama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju	2023/III	2023/III		
5.	MPS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o gimnaziji	2023/III	2023/III		
6.	MPS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stručnom obrazovanju	2023/III	2023/III	32020H1202(01) [D]	
7.	MPS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama	2023/IV	2023/IV	32020H1202(01) [D]	
8.	MPS	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih	2023/IV	2023/IV	32020H1202(01) [D]	
9.	MSM	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mladima	2023/II	2023/III	42011Y0609(01) [D] 31995Y0812(02) [D] 42005X0610(03) [D]	
10.	MSM	Zakon o o izmjenama i dopunama Zakona o sportu	2023/II	2023/III	52007DC0391 [P] 42003X0607(01) [P]	
B) Kultura						
11.	MKM	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti kulturnih dobara	2023/IV	2024/I	32007G1129(01) [P] 32006D0515 [P]	
12.	MKM	Zakon o izmjenama Zakona o bibliotečkoj djelatnosti	2023/IV	2024/I	32007G1129(01) [P] 32006D0515 [P]	
13.	MKM	Zakon o izmjenama Zakona o muzejskoj djelatnosti	2023/IV	2024/I	32007G1129(01) [P] 32006D0515 [P]	

UVOD

Vlada je 28. jula 2016. usvojila Nacionalnu strategiju za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena sa Akcionim planom za period 2016-2020. koja predstavlja sveobuhvatan strategijski okvir za poglavlje 27, kao i početno mjerilo koje je Crna Gora ispunila za otvaranje ovog poglavlja. Shodno dinamici pregovaračkog procesa, nakon usvajanja Pregovaračke pozicije za poglavlje 27 u februaru 2018. izmijenjen je Akcioni plan, tako da je Akcioni plan Nacionalne strategije za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena za period 2018-2020. donijet na sjednici Vlade 21. juna 2018. čime su rokovi za realizaciju obaveza u potpunosti usklađeni sa Pozicijom i prilagođeni trenutnom stanju i postignutom napretku u oblasti životne sredine i klimatskih promjena.

Akcioni plan za ispunjavanje završnih mjerila u poglavlju 27, prethodno usaglašen sa svim relevantnim komentarima EK, Vlada je donijela 18. februara 2021. Akcioni plan predstavlja najvažniji dokument u ovoj oblasti, s obzirom na to da će implementacijom njime obuhvaćenih aktivnosti biti ispunjeni svi zahtjevi definisani od strane EU, kako kroz završna mjerila, tako i kroz Zajedničku poziciju za poglavlje 27. Akcioni plan, takođe, definiše aktivnosti koje treba sprovesti u cilju implementacije preostalih obaveza iz Nacionalne strategije sa Akcionim planom, kao i obaveza koje proizilaze iz Pregovaračke pozicije koju je Vlada donijela u februaru 2018. Akcioni plan definiše 251 aktivnost u 10 potpoglavlja u okviru poglavlja 27.

Zakon o životnoj sredini („Sl. list CG", broj 52/16) je krovni zakon u ovoj oblasti i njime se uređuju principi zaštite životne sredine i održivog razvoja, subjekti, instrumenti i mjere zaštite životne sredine, pristup informacijama, učešće javnosti, pristup pravosuđu u pitanjima životne sredine, finansiranje u životnoj sredini i druga pitanja od značaja za životnu sredinu. Pored njega, izuzetno veliki broj ostalih zakona i podzakonskih akata reguliše posebna pitanja u ovoj oblasti. Uz navedeno, donesen je i veliki broj sektorskih strategija koje pojedinačno i detaljno regulišu određene podoblasti u okviru poglavlja 27.

Crna Gora ima uspostavljene osnovne institucionalne strukture za primjenu zahtijeva iz oblasti životne sredine i klimatskih promjena. Uspostavljen je složen institucionalni sistem sa naglašenom podjelom nadležnosti između institucija uključenih u kreiranje i sprovođenje politike životne sredine i klimatskih promjena (33 institucije imaju određeni vid nadležnosti).

Kada je riječ o kreiranju politike životne sredine i klimatskih promjena, uključujući i harmonizaciju sa pravnom tekovinom EU, najveći obim nadležnosti dodijeljen je Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (MEPPU). MEPPU, pored konkretnih nadležnosti u većini sektora (horizontalno zakonodavstvo, kvalitet vazduha, upravljanja otpadom, otpadne vode, zaštita i planiranje morske sredine i integralno upravljanje obalnim područjem, zaštita prirode, industrijsko zagađenje, hemikalije, buka i klimatske promjene), ima ulogu vodeće institucije u procesu EU integracija, odnosno, koordinatora aktivnosti svih ostalih institucija koje čine sastavni dio procesa pristupanja u oblasti životne sredine. MEPPU predstavlja i prvonadležnu

instituciju za sprovođenje obaveza proisteklih iz većine međunarodnih sporazuma u oblasti životne sredine i praćenje investicija iz oblasti životne sredine, kao i saradnju sa međunarodnim finansijskim institucijama i fondovima EU oko realizacije projekata iz oblasti životne sredine i komunalnih djelatnosti. Kancelarija za evropske integracije je zadužena za koordinaciju procesa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

S druge strane, uže specifične obaveze imaju ostala ministarstva u konkretnim djelovima politike životne sredine i klimatskih promjena, i to: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprovreda (kvalitet voda, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo, fitosanitarna oblast, veterinarstvo), Ministarstvo kapitalnih investicija (brodska goriva, emisije CO₂ iz vozila, korišćenje supstanci koje oštećuju ozonski omotač i F gasova u rashladnim uređajima za vozila), Ministarstvo zdravlja (medicinski otpad, voda za piće), Ministarstvo finansija i socijalnog staranja (politika finansiranja, katastarski podaci i carinski poslovi), Ministarstvo unutrašnjih poslova (civilna zaštita, registracija vozila i kontrola graničnih prelaza), Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava (krivično-pravna zaštita u oblasti životne sredine), Ministarstvo ekonomskog razvoja (kontrola kvaliteta goriva i biogoriva, energetika, energetska efikasnost, rudarstvo) i Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta (naučno-istraživačka djelatnost).

Agencija za zaštitu životne sredine ima preovladavajuće nadležnosti nad implementacijom propisa, uključujući i monitoring i uspostavljanje sistema izvještavanja, izdavanje dozvola i saglasnosti, vođenje registra i inventara i razmjenu podataka s međunarodnim institucijama. Važnu ulogu u oblasti praćenja i ocjena klime, analize ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja, uključujući i praćenje kvaliteta vazduha u okviru EMEP programa, kao i monitoringa kvaliteta i kvantiteta površinskih i podzemnih voda, prognoze poplava i praćenja hidrološke situacije ima Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju. Uprava za vode nadležna je za izdavanje dozvola korišćenje voda, izradu planova, programa i bilansa u oblasti vodoprivrede, određivanje zona sanitarne zaštite. i sl. Uprava za šume nadležna je za pitanja upravljanja i zaštite šuma. Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, između ostalog, odgovorna je za implementaciju propisa koji se odnose na zaštitu dobrobiti životinja. Institut za javno zdravlje vrši fizičko-hemijske analize vode, mikrobiološko testiranje vode za piće i prati uticaj kvaliteta vazduha na zdravlje ljudi. Uprava za nekretnine zadužena je za poslove katastra, a Uprava pomorske sigurnosti za uspostavljanje mehanizama za kontrolu goriva za pomorsku upotrebu. Uprava carina prati kontrolu uvoza i izvoza, a Uprava policije graničnih prelaza. Uprava za statistiku nadležna je za prikupljanje statističkih podataka u skladu sa metodologijama EUROSTAT-a, uključujući i statistiku životne sredine.

Značajnu ulogu u implementaciji imaju javna preduzeća i privredna društva osnovana od strane države i to: Javno preduzeće Nacionalni parkovi Crne Gore nadležno za upravljanje, korišćenje, zaštitu, razvoj i unaprijeđenje nacionalnih parkova, Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore koje upravlja svim zaštićenim prirodnim dobrima u zoni morskog dobra, „Project-Consulting” d.o.o. koji se bavi strateškim i finansijskim planiranjem projekata iz oblasti vodosnabdijevanja i upravljanja otpadnim vodama i otpadom finansiranih iz kredita međunarodnih finansijskih institucija, kao i koordinacijom realizacije tih projekata, JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje” koje vrši kontinuiranu isporuku vode u vodovodne sisteme opština Crnogorskog primorja i DOO „Vodacom“ zaduženo za vodosnabdijevanje i odvođenje otpadnih voda za Crnogorsko primorje i Prijestonicu Cetinje i pružanje stručne pomoći na realizaciji projekata iz oblasti komunalnih djelatnosti. Vlada je na sjednici od 22. novembra 2018.

donijela Odluku o osnivanju Fonda za zaštitu životne sredine („Sl. list CG”, broj 81/18), čije uspostavljanje je predviđeno Zakonom o životnoj sredini, a u toku je rad na stvaranju uslova za njegovo operativno funkcionisanje.

Laboratorijska ispitivanja i druge stručne poslove obavljaju D.O.O. Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore i Institut za javno zdravlje kao akreditovane laboratorije. Stručne i istraživačke poslove vrši Univerzitet Crne Gore, posebno Institut za biologiju mora kao njegova organizaciona jedinica u oblasti morskog biodiverziteta, kao i Prirodnjački muzej.

Inspeksijski nadzor vrši jedinstveni inspeksijski organ - Uprava za inspeksijske poslove. Ekološka inspekcija, kao primarna u ovoj oblasti zadužena je za kontrole: sprovođenja monitoringa i izvještavanja u životnoj sredini, zaštite vazduha od zagađenja, primjene propisanih tehnologija i praćenja tehnoloških zahtjeva (npr. ispuštanje tehnoloških otpadnih voda), sprovođenje propisa iz oblasti upravljanja otpadom, prometa i korišćenja supstanci koje oštećuju ozonski omotač, primjene mjera zaštite prirode, propisa iz oblasti zaštite od buke, primjene propisa iz oblasti upravljanja hemikalijama, industrijskog zagađenja i sl. Pored ekološke inspekcije, relevantne su sljedeće inspekcije: vodoprivredna, veterinarska, fitosanitarna, sanitarna, šumska i lovna, tržišna i rudarska. Takođe, Lučka kapetanija zadužena je za nadzor zagađenja mora s plovila (inspekcija sigurnosti plovidbe Bar i Kotor).

U skladu sa vertikalnom podjelom vlasti, nadležnost nad primjenom propisa iz oblasti životne sredine i klimatskih promjena imaju i jedinice lokalne samouprave (JLS). Inspeksijski nadzor u okviru JLS u oblasti upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom vrši komunalna inspekcija i komunalna policija. Komunalna inspekcija i komunalna policija nadležna je i za oblast buke u životnoj sredini za projekte koji se realizuju na lokalnom nivou.

Poglavlje je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji koja je održana 10. decembra 2018. u Briselu.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Kvalitet vazduha						
1.	MEPPU	Strategija upravljanja kvalitetom vazduha za period 2024-2029. godine	2024/IV	2024-2029		
B) Upravljanje otpadom						
2.	MEPPU	Državni plan upravljanja otpadom za period 2023-2028.	2023/IV	2023-2028		
C) Zaštita prirode						
3.	MPŠV	Strategija razvoja šumarstva 2023-2028. godina	2023/III	2023-2028		
4.	MEPPU	Nacionalna strategija biodiverziteta sa akcionim planom 2024-2028.	2023/IV	2024-2028	31993D0626 [P] 32014R0511 [P]	
D) Klimatske promjene						
5.	MKI	Nacionalni energetske i klimatski plan	2024/II	2024/II	32018R1999 [P]	
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Horizontalno zakonodavstvo						
1.	MEPPU	Pravilnik o izvještavanju i monitoringu	2023/I	2023/I	32019D1372 [P]	
B) Upravljanje otpadom						
2.	MEPPU	Zakon o upravljanju otpadom	2023/II	2023/II	31994L0062 [P] 32006R1013 [P] 32010L0075 [P] 31987L0217 [P] 31999L0031 [P] 31996L0059 [P] 32006L0066 [P] 32012L0019 [P] 32000L0053 [P]	

					32008L0098 [P] 32019R1021 [D] 32006L0123 [D] 32019L0904 [D]	
3.	MEPPU	Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpada od električnih i elektronskih proizvoda detaljniji sadržaj podataka koji se vode u registru proizvođača električne i elektronske opreme i način vođenja tog registra, detaljniji sadržaj zahtjeva za upis u registar organizovanih sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpada od električne i elektronske opreme i rada tog sistema i godišnje količine otpada od električne i elektronske opreme koje se moraju preraditi i reciklirati, uključujući i otpad od električne i elektronske opreme koja se isporučuje iz drugih država putem internet prodaje	2023/IV	2024/III	32012L0019 [P] 32017R0699 [P] 32019R0290 [D]	
4.	MEPPU	Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadnih baterija i akumulatora, detaljniji sadržaj podataka koji se vode u registru proizvođača baterija i akumulatora i način vođenja tog registra, detaljniji sadržaj zahtjeva za upis u registar organizovanih sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadnih baterija i akumulatora i rada tog sistema, godišnje količine otpadnih baterija i akumulatora koje se moraju preuzeti radi obrade, prerade i recikliranja i način izračunavanja prosječne mase preuzetih otpadnih baterija i akumulatora	2024/II	2025/III	32006L0066 [P]	
C) Kvalitet voda						
5.	MEPPU	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju komunalnim otpadnim vodama	2023/IV	2023/IV	31991L0271 [D]	
D) Zaštita prirode						

6.	MEPPU	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prirode	2023/II	2023/II	32014R0511 [P]	
7.	MPŠV	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o šumama	2023/IV	2023/IV	32010R0995 [D]	
8.	MEPPU	Pravilnik o listi dozvoljenih stranih vrsta i način ažuriranja liste i način izrade procjene rizika	2023/IV	2023/IV	32014R1143 [P]	
9.	MEPPU	Pravilnik o listi invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Crnoj Gori i/ili Evropskoj uniji i način ažuriranja liste	2023/IV	2023/IV	32014R1143 [P] 32017R1263 [P] 32019R1262 [P]	
10.	MEPPU	Pravilnik o listi tipova staništa i vrsta uključujući vrste ptica, prioritetne tipove staništa i vrste za koje lokacije ekološke mreže treba da budu utvrđene	2023/IV	2023/IV	31992L0043 [D] 32009L0147 [D]	
11.	MEPPU	Pravilnik o listi divljih vrsta ptica koje se mogu nuditi na prodaju žive ili mrtve, transportovati i držati radi prodaje i nuditi na prodaju i njihove bilo koje prepoznatljive djelove ili derivate prodavati ako su ubijene, uhvaćene ili pribavljene u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode i Zakonom o divljači i lovstvu	2023/IV	2023/IV	32009L0147 [D]	
12.	MPŠV	Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o lovnim sezonama	2023/IV	2023/IV	31991R3254 [P] 32009L0147 [D]	
E) Kontrola industrijskog zagađenja						
13.	MEPPU	Pravilnik o bližim uslovima, kriterijumima i postupku za dobijanje prava na korišćenje ekološkog znaka	2023/III	2023/IV	32020D1803 [P] 32020D1805 [P] 32021D1871 [P] 32021D0476 [P]	
F) Hemikalije						
14.	MEPPU	Pravilnik o dopuni Pravilnika o listi supstanci koje se ne upisuju u registar hemikalija i ne podliježu stručnoj procjeni	2023/I	2023/II	32019R1691 [P]	
15.	MEPPU	Pravilnik o dopuni Pravilnika o metodama ispitivanja opasnih svojstava hemikalije	2023/II	2023/III	32019R1390 [P]	
16.	MEPPU	Pravilnik o dopunama Pravilnika o bližem sadržaju prethodnog obavještanja za izvoz hemikalijama	2023/III	2023/III	32020R1068 [P]	

17.	MEPPU	Pravilnik o izmjenama i dopunama Liste klasifikovanih supstanci	2023/IV	2023/IV	32021R0849 [P]	
18.	MEPPU	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o biocidnim proizvodima	2023/IV	2024/II	32012R0528 [D] 32013R0564 [D]	
19.	MEPPU	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu klasifikacije, pakovanja i označavanja hemikalije u skladu sa globalno harmonizovanim sistemom UN	2024/II	2024/II	32020R1413 [P] 32021R0797 [P] 32021R0643 [P]	
20.	MEPPU	Pravilnik o dopuni Pravilnika o listama aktivnih supstanci koje su dozvoljene za upotrebu u biocidnim proizvodima i biocidnim proizvodima manjeg rizika	2024/IV	2024/IV	32019D1950 [P] 32019D1973 [P] 32019D1969 [P] 32019D1951 [P] 32019R1819 [P] 32019R1821 [P] 32019R1823 [P] 32019R1824 [P] 32019R1820 [P] 32019D1030 [P] 32019D0994 [P] 32019R1822 [P] 32019R1825 [P] 32020D0027 [P] 32020R1086 [P] 32020D1037 [P] 32021D1287 [P] 32021D1299 [P] 32021D1284 [P] 32021D0333 [P] 32021D0098 [P] 32021D0327 [P] 32021D0713 [P] 32021R0807 [P] 32021D1286 [P] 32021D1285 [P]	

						32021D1289 [P] 32021D0354 [P] 32021R0345 [P] 32021R0348 [P] 32021R0525 [P] 32021R0364 [P] 32021R0365 [P] 32021R1288 [P] 32021R0347 [P] 32021R0806 [P] 32021D1290 [P] 32021R1045 [P] 32020R1771 [P] 32020R1063 [P] 32020R1763 [P] 32021D0103 [P] 32021R0407 [P]	
G) Buka							
21.	MEPPU	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke	2023/IV	2023/IV	32021L1226 [P]		
H) Klimatske promjene							
22.	MEPPU	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena ¹¹	2023/IV	2024/I	32018R1999 [P] 32009L0031 [P] 32013R1088 [P] 32018R1999 [D] 32018R2066 [D]		

¹¹ Tokom dvogodišnje procedure izrade i usvajanja Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena došlo je do izmjena i dopuna, kao i do usvajanja novih i stavljanja van snage EU regulativa i direktiva iz oblasti klimatskih promjena. Kao odgovor na "Green deal" EK je objavila u julu 2021. Akcioni plan za borbu protiv klimatskih promjena pod nazivom „Spremni za 55“ (engl. Fit for 55). Ovaj paket propisa predviđa smanjenje emisija štetnih gasova u EU za 55% do 2030. godine, u poređenju sa nivoima emisija štetnih gasova 1990. godine. Dodatno, na nivou EU su još uvijek u proceduri izrade novi propisi koji će se donijeti tokom naredne godine, te je realno da nakon toga slijedi izmjena i dopuna Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena, dok je rok za potpunu transpoziciju i implementaciju propisa iz ove oblasti 2024-2025. godina.

					32018R2066 [D] 32018R2067 [D] 31999L0094 [D] 32003L0073 [D] 32018R0841 [D] 32018R0842 [D] 32003L0087 [D] 32008L0101 [D] 32009L0029 [D] 32018L0410 [D] 32009R1005 [D] 32010R0744 [D] 32011R0291 [D] 32017R0605 [D] 32014R0517 [D] 32007R1516 [D] 32007R1497 [D] 32015R2068 [D] 32021R0392 [D] 32020R2084 [D]	
--	--	--	--	--	--	--

UVOD

Poglavlje Zaštita potrošača i zdravlja razmatra teme i pitanja podijeljena u dvije cjeline: zaštita potrošača i javno zdravlje.

Zaštita potrošača obuhvata oblast bezbjednosti proizvoda i oblast zaštite ekonomskih interesa potrošača. Ključna pitanja u oblasti bezbjednosti proizvoda su: opšta bezbjednost proizvoda, obmanjujući proizvodi i brza razmjena informacija o opasnim proizvodima. Ključna pitanja u oblasti zaštita ekonomskih interesa potrošača su: sklapanje ugovora na daljinu; ugovori sklopljeni van poslovnih prostorija; odredbe koje se protive načelima savjesnosti i poštenja (nepravične odredbe u potrošačkim ugovorima); prodaja robe široke potrošnje i prateće garancije; isticanje cijena proizvoda ponuđenih potrošačima; obmanjujuće i komparativno oglašavanje; nepoštena komercijalna praksa; vremenski podijeljeno korišćenje nepokretnosti (*timesharing*), dugoročni proizvodi za odmor, preprodaja i razmjena; putovanja u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima; odgovornost za neispravne proizvode; sudska i upravna zabrana; potrošački krediti; vansudsko rješavanje potrošačkih sporova; saradnja između organa nadležnih za zaštitu potrošača.

Javno zdravlje obuhvata: kontrola duvana, zarazne bolesti, krv, tkiva, ćelije i organi, prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj zaštiti, mentalno zdravlje, prevencija zloupotrebe droga, zdravstvene nejednakosti, ishrana, smanjivanje štetnih posljedica uzrokovanih upotrebom alkohola, skriningi karcinoma, zdrava okruženja, promociju bezbjednosti uključujući prevenciju povreda, rijetke bolesti.

Institucionalni okvir: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo zdravlja, Uprava za inspekcijske poslove, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo kapitalnih investicija, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Agencija za elektronske medije, Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, Agencija za nadzor osiguranja, Centralna banka Crne Gore, Fond za zdravstveno osiguranje, Institut za javno zdravlje, Agencija za lijekove i medicinska sredstva, Zavod za transfuziju krvi, Zavod za hitnu medicinsku pomoć, Apotekarska ustanova „Montefarm“, Ljekarska komora, Farmaceutska komora, Komora fizioterapeuta i druge javne i privatne zdravstvene ustanove, kao i Privredna komora, Unija poslodavaca, Zanatska komora i dr. asocijacijama trgovaca i pružalaca usluga sa kojima organi nadležni za zaštitu potrošača ostvaruju saradnju.

U sprovođenju politike zaštite potrošača učestvuje i lokalna samouprava. Posebno mjesto u ovoj oblasti ima NVO sektor preko organizacija zaštite potrošača, u okviru kojih se najbolje artikuliraju interesi potrošača.

Poglavlje je otvoreno 16. decembra 2014.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Zaštita potrošača						
1.	UIP	Opšti program nadzora proizvoda na tržištu za 2024. godinu	2023/IV	2024	32019R1020 [P]	
2.	MERT	Akcioni plan za realizaciju Nacionalnog programa zaštite potrošača 2022-2024, za 2023. godinu sa Izvještajem o realizaciji Nacionalnog programa zaštite potrošača za 2022. godinu	2023/I	2023		
B) Zdravlje						
3.	MZD	Strategija razvoja digitalnog zdravlja u Crnoj Gori za period 2024-2029. godinu sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije razvoja digitalnog zdravlja u Crnoj Gori za period 2024-2026	2023/IV	2024-2029		
4.	MZD	Strategija ranog razvoja djeteta 2023-2027.	2023/I	2023-2027		
5.	MZD	Nacionalna Strategija za kontrolu i prevenciju hroničnih nezaraznih bolesti za period 2023– 2030.	2023/III	2023-2030		
6.	MZD	Program za borbu protiv HIV/AIDS-a za period od 2024. do 2026. sa Akcionim planom 2024-2026. godine	2023/IV	2024-2026		
7.	MZD	Programa za unapređenje mentalnog zdravlja u Crnoj Gori 2024 – 2026. sa Akcionim planom 2024-2026. godine	2023/IV	2024-2026		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Zaštita potrošača						
1.	MERT	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o nadzoru proizvoda na tržištu	2023/II	2023/III	32019R1020 [P]	
2.	MERT	Zakon o turizmu i ugostiteljstvu	2023/IV	2024/I	32015L2302 [P] 52020AE2964 [P] 52020IP0169 [P]	

3.	MERT	Zakon o potrošačkim kreditima	2023/III	2024/I	32008L0048 [P] 32014L0017 [P]	
4.	MERT	Zakon o zaštiti potrošača	2023/IV	2024/I	32019L0771 [P] 32019L0770 [P] 32019L2161 [P]	
5.	MERT	Zakon o kolektivnim tužbama	2023/IV	2024/I	32020L1828 [P]	
B) Zdravlje						
6.	MZD	Zakon o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci	2023/IV	2023/IV	32004R0273 [P] 32005R0111 [P] 32009R0219 [P] 32013R1258 [P] 32013R1259 [P] 32015R1011 [P] 32015R1013 [P] 32016R1443 [P] 32020R1737 [P]	
7.	MZD	Pravilnik o dopuni Pravilnika o načinu prijavljivanja zaraznih bolesti, bolničkih infekcija, stanja i smrti oboljelih od ovih bolesti	2023/III	2023/IV	32021D0858 [P] 32021D1212 [P]	
8.	MZD	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih organa u svrhu liječenja	2023/IV	2024/I	32012L0025 [P]	
9.	MZD	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih tkiva i ćelija u svrhu liječenja	2023/IV	2024/I	32006L0017 [P] 32006L0086 [P]	

UVOD

Osnovni ciljevi prepoznati u okviru ovog poglavlja odnose se na jačanje ekonomskih odnosa među državama članicama, razvoj trgovinskih aktivnosti, zaštitu i sigurnost društva. Carinske uprave su odgovorne za nadzor nad unutrašnjim tržištem Unije, zaštitu finansijskih i ekonomskih interesa Unije i država članica, borbu protiv prevara i zaštitu prava intelektualne svojine, jačanje bezbjednosti i sigurnosti, zaštitu građana i životne sredine, unapređenje administrativnih kapaciteta carinskih uprava i jačanje konkurencije. Navedeni ciljevi će biti postignuti harmonizovanim pristupom carinskim procedurama i efikasnim i efektivnim kontrolama, kompjuterizacijom i unaprijeđenjem funkcionisanja carinske službe kroz jačanje administrativnih kapaciteta za efikasno sprovođenje pravne tekovine u ovom poglavlju.

Ključni izazov za Crnu Goru u ovom poglavlju odnosi se na obavezu implementacije EU projekata čija IT realizacija treba da obezbijedi interoperabilnost i interkonektivnost sa EU sistemima država članica. Pored navedenog Crna Gora je u obavezi da izvrši modernizaciju postojećih i implementaciju novih projekata na nacionalnom nivou.

Evropska unija upravo radi na izmjenama postojećih i implementaciji novih projekata (Implementacija novog Carinskog zakona EU – *Union Customs Code*) što će dovesti do scenarija (iskustvo pojedinih država članica) da se određeni IT sistemi implementiraju/modifikuju nekoliko puta.

Institucije nadležne za sprovođenje obaveza u okviru ovog poglavlja su: Ministarstvo finansija/Uprava prihoda i carina, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo zdravlja i Ministarstvo evropskih poslova.

Poglavlje je otvoreno 16. decembra 2014.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Opšta carinska pravila i procedure						
1.	MF	Uredba za sprovođenje Carinskog zakona	2023/I	2023/I	32015R2446 [P] 32018R1063 [P] 32018R1118 [P] 32019R1143 [P] 32015R2447 [P] 32017R0989 [P] 32018R0604 [P] 32019R1394 [P] 32019D2151 [P] 32020R0893 [P] 32020R0877 [P] 32020R0712 [P] 32020R0523 [P] 32020R0761 [P] 32020R1209 [P] 32020R0760 [P] 32020R1727 [P] 32020D2028 [P] 32020R2172 [P]	
2.	MF	Uredba o postupanju carinskog organa sa robom za koju postoji osnovana sumnja da povređuje prava intelektualne svojine	2023/I	2023/I	32013R0608 [P] 32013R1352 [P] 32020R1209 [P] 32020R2035 [P]	
B) Carinska klasifikacija i tarifa						
3.	MF	Uredba o carinskoj tarifi za 2024. godinu	2023/IV	2024/I	32019R1776 [P] 32020R0712 [P] 32020R0523 [P]	
C) Carinski status robe i tranzit						

4.	MF	Zakon o ratifikaciji Konvencije o zajedničkom tranzitu	2023/II	2023/II	21992D1231(01) [P] 21993A0202(01) [P] 21994D0115(02) [P] 21994D1231(19) [P] 21994D1231(21) [P] 21996D0214(01) [P] 21996D0214(02) [P] 21996D0514(02) [P] 21997D0214(01) [P] 21997D0214(02) [P] 21997A0405(01) [P] 21997D0829(02) [P] 22001D0112(02) [P] 22003D0004 [P] 22005D0558 [P] 22005D0559 [P] 22005D0560 [P] 22005D0632 [P] 22005D0882 [P] 22008D0786 [P] 22009D0606 [P] 22013D0510 [P]
----	----	--	---------	---------	---

					22013D0675 [P] 22015D1069 [P] 22015D2467 [P] 22016D0858 [P] 22018D0029 [P] 22020D0487 [P] 22021D1115 [P]	
5.	MF	Zakon o ratifikaciji Konvencije o olakšicama u trgovini robom	2023/II	2023/III	21989D0713(01) [P] 21996D0214(01) [P] 21996D0514(05) [P] 22001D0112(02) [P] 22006D0919 [P] 21996D0514(04) [P] 22005D0711 [P] 22012D0221 [P] 22012D0223 [P] 32015D0836 [P]	
6.	MF	Zakon o ratifikaciji izmjena i dopuna Carinske konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu karneta TIR	2023/IV	2024/I	22016A1129(02) [P] 22021A0601(01) [P] 22021A0920(01) [P]	
7.	MKM	Pravilnik o bližim uslovima i načinu izdavanja odobrenja za privremeno iznošenje kulturnih dobara u inostranstvo	2023/IV	2024/I	32019R0880 [D]	
8.	MF	Zakon o ratifikaciji Konvencije o carinskom tretmanu zajedničkih kontejnera koji se koriste u međunarodnom prevozu	2024/I	2024/I	21995A0422(02) [P] 31995D0137 [P]	
D) Prekursori za droge						

9.	MZD	Zakon o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci	2023/III	2023/IV	32004R0273 [P] 32005R0111 [P] 32009R0219 [P] 32013R1258 [P] 32013R1259 [P] 32015R1011 [P] 32015R1013 [P] 32016R1443 [P] 32020R1737 [P]	
----	-----	---	----------	---------	--	--

30. Vanjski odnosi VAO

UVOD

Na Međuvladinoj konferenciji koja je 30. marta 2015. održana u Briselu otvoreni su pregovori u poglavlju 30 – Vanjski odnosi. Crna Gora je za predmetno poglavlje dobila jedno završno mjerilo koje je ispunjeno: Akcioni plan za preostale pripreme u pogledu usklađivanja zakonodavstva, kao i usklađivanja međunarodnih sporazuma s pravnom tekovinom i poboljšanje administrativnih i kontrolnih kapaciteta da bi se obezbijedila potpuna primjena i sprovođenje pravne tekovine u poglavlju 30, koji je Vlada usvojila 20. oktobra 2016.

Poglavlje 30 – Vanjski odnosi obuhvata zajedničku trgovinsku politiku EU, bilateralne sporazume s trećim zemljama, razvojnu politiku, kao i humanitarnu pomoć. Pravna tekovina za predmetno poglavlje se najvećim dijelom sastoji od direktno primjenjivog zakonodavstva EU, ali neke direktive iz područja izvoznih kredita i roba dvostruke namjene zahtijevaju prenošenje u nacionalno zakonodavstvo.

Ključni izazov za Crnu Goru u ovom poglavlju odnosi se na jačanje administrativnih kapaciteta u okviru poglavlja 30 (oko 1/4 od ukupne pravne tekovine EU je u okviru ovog poglavlja). Crna Gora mora jačati kapacitete za učestvovanje u razvojnoj i humanitarnoj pomoći namijenjenim zemljama u razvoju i najmanje razvijenim zemljama, kao i iz područja izvoznih kredita, robe dvostruke namjene, ali i kapaciteta koji su zaduženi za pitanja u vezi sa CEFTA Sporazumom i STO. Takođe, od zemalja kandidata, pored daljeg usaglašavanja sa pravnom tekovinom EU, zahtijeva se da postepeno usklade svoju politiku prema trećim zemljama i njihovu poziciju u međunarodnim organizacijama sa politikom i pozicijama koje je usvojila EU.

Institucije nadležne za donošenje zakonodavstva u okviru ovog poglavlja, a u vezi sa definisanim obavezama u okviru aktuelnog Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, su: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo finansija, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo evropskih poslova, Uprava prihoda i carina i Investiciono razvojni fond Crne Gore.

Crna Gora je 20. juna 2017. privremeno zatvorila poglavlje 30 – Vanjski odnosi.

1. PLANOWI I POTREBE						
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Zajednička trgovinska politika						
1.	MF	Uredba za sprovođenje Carinskog zakona	2023/I	2023/I	32015R2446 [P] 32018R1063 [P] 32018R1118 [P] 32019R1143 [P] 32015R2447 [P] 32017R0989 [P] 32018R0604 [P] 32019R1394 [P] 32019D2151 [P] 32020R0893 [P] 32020R0877 [P] 32020R0712 [P] 32020R0523 [P] 32020R0761 [P] 32020R1209 [P] 32020R0760 [P] 32020R1727 [P] 32020D2028 [P] 32020R2172 [P]	
2.	MF	Zakon o ratifikaciji Konvencije o zajedničkom tranzitu	2023/II	2023/II	21992D1231(01) [P] 21993A0202(01) [P] 21994D0115(02) [P] 21994D1231(19) [P] 21994D1231(21) [P] 21996D0214(01) [P] 21996D0214(02) [P] 21996D0514(02) [P] 21997D0214(01) [P]	

					21997D0214(02) [P] 21997A0405(01) [P] 21997D0829(02) [P] 22001D0112(02) [P] 22003D0004 [P] 22005D0558 [P] 22005D0559 [P] 22005D0560 [P] 22005D0632 [P] 22005D0882 [P] 22008D0786 [P] 22009D0606 [P] 22013D0510 [P] 22013D0675 [P] 22015D1069 [P] 22015D2467 [P] 22016D0858 [P] 22018D0029 [P] 22020D0487[P] 22021D1115 [P]	
3.	MEPPU	Pravilnik o dopunama Pravilnika o bližem sadržaju prethodnog obavještanja za izvoz hemikalijama	2023/III	2023/III	32020R1068 [P]	
4.	MERT	Odluka o utvrđivanju nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene	2023/III	2023/III	C(2022)7424 od 22.10.2022. ¹²	
5.	MF	Uredba o osiguranju izvoza od netržišnih rizika	2023/IV	2023/IV	32011R1233 [P] 32018R0179 [D] ¹³	
6.	MF	Uredba o carinskoj tarifi za 2024. godinu	2023/IV	2024/I	32019R1776 [P] 32020R0712 [P] 32020R0523 [P]	

¹² Ovaj celeks je privremeni, do konačnog usvajanja (kraj 2022.) kad dobija konačni broj (do februara 2023). Ne očekuje se da bude izmjena u samom tekstu celeksa.

¹³ Ne može se postići potpuna usklađenost imajući u vidu finansijski uticaj na budžet.

7.	MERT	Zakon o spoljnoj trgovini robom i uslugama koje mogu da se koriste za izvršenje smrtne kazne, mučenje ili drugo okrutno, neljudsko ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje	2023/IV	2024/II	32019R0125 [D] ¹⁴	
8.	MF	Zakon o ratifikaciji izmjena i dopuna Carinske konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu karneta TIR	2023/IV	2024/I	22016A1129(02) [P] 22021A0920(01) [P] 22021A0601(01) [P]	
B) Razvojna politika i humanitarna pomoć						
9.	MVP	Zakon o međunarodnoj razvojnoj saradnji i humanitarnoj pomoći	2023/IV	2024/IV	31996R1257 [P]	

¹⁴ Ne može se postići potpuna usklađenost do članstva u EU imajući u vidu da se dio odredbi odnosi isključivo na EU.

UVOD

Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika temelje se na pravnim aktima, uključujući pravno obavezujuće međunarodne sporazume i politička dokumenta. Pravnu tekovinu sačinjavaju političke deklaracije, aktivnosti i sporazumi. Usklađenost Crne Gore sa odlukama Savjeta za vanjske poslove EU je kontinuirano 100%.

Poglavlje 31 obuhvata: politički dijalog sa EU, pitanja odnosa države kandidata sa EU i njenim institucijama, saradnju sa međunarodnim organizacijama, posebno sa UN, OEBS i SE, razvijen sistem kontrole naoružanja, EBOP, saradnju sa NATO-om i borbu protiv terorizma.

Prioriteti vanjske politike Crne Gore vezani su u prvom redu za punopravno članstvo u EU i ispunjavanju obaveza koje proizilaze iz članstva u NATO.

Poseban značaj se daje jačanju odnosa sa susjednim državama čiji su temelji konstruktivan dijalog, razvoj povjerenja i široke regionalne saradnje. Politika dobrosusjedskih odnosa predstavlja jedan od vodećih spoljno političkih ciljeva Crne Gore.

Trajan doprinos razvoju regionalne saradnje Crna Gora daje kroz aktivno učešće u regionalnim inicijativama i organizacijama poput Centralno-evropske inicijative, Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi, Jadransko-jonske inicijative, Berlinski proces, Savjeta za regionalnu saradnju, Regionalne inicijative za azil, migracije i raseljena lica i brojnih drugih.

Multilateralizam je jedan od tri utvrđena vanjskopolitička prioriteta Crne Gore. Kroz aktivnosti u međunarodnim organizacijama, Crna Gora štiti i promoviše svoje interese, učestvuje u definisanju globalnih političkih tokova i zajedno sa zemljama regiona i šireg okruženja afirmiše saradnju i zajednički nastup na međunarodnoj sceni.

Institucije nadležne za sprovođenje obaveza u okviru ovog poglavlja su: Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, kao i Ministarstvo evropskih poslova.

Pregovaračko poglavlje 31 otvoreno je na Međuvladinoj konferenciji u Luksemburgu 24. juna 2014.

1. PLANOV I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
1.	MOD	Strategija o suočavanju sa hibridnim prijetnjama sa Akcionim planom za 2024.	2023/IV	2024-		
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Opšti principi						
1.	MVP	Zakon o međunarodnim restriktivnim mjerama	2023/III	2023/IV		
2.	MUP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližem načinu onesposobljavanja oružja	2024/I	2024/I	32018R0337 [P]	
3.	MERT	Odluka o utvrđivanju nacionalne kontrolne liste naoružanja i vojne opreme ¹⁵	2023/II	2023/II	52022XG0301(01) [P]	

¹⁵ Donošenjem Zakona o kontroli izvoza roba dvostruke namjene („Sl. list CG”, broj 145/21), izvršeno je dalje normativno regulisanje izvoza robe dvostruke namjene, u skladu sa međunarodnim standardima i EU propisima, što je još jedan od elemenata u daljoj dogradnji pravnog sistema Crne Gore. Ovaj propis je usaglašen sa Regulativom (EU) 2021/821 o uspostavljanju režima Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, tranzita i prenosa robe dvostruke namjene. Ovim zakonom je obuhvaćena i kontrola tehnologije za sajber-nadzor koja se može upotrijebiti u vezi sa unutrašnjom represijom ili počinjenjem ozbiljnih povreda ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava.

UVOD

Poglavlje 32 – Finansijski nadzor obuhvata četiri glavne oblasti: sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru (PIFC), eksterna revizija, zaštita finansijskih interesa EU i zaštita eura od falsifikovanja.

U skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima i preporukama EU, pojam unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru podrazumijeva sveobuhvatni sistem upravljanja, kontrole, revidiranja i izvještavanja o korišćenju sredstava nacionalnog budžeta i sredstava EU. Za zakonito i uspješno funkcionisanje javnog sektora od posebne važnosti je postojanje institucionalne, stručne i nezavisne eksterne kontrole raspolaganja javnim finansijama i državnom imovinom. Kako bi se obezbjedila zaštita finansijskih interesa Evropske unije, osnovana je Evropska kancelarija za borbu protiv prevara, čiji je cilj borba protiv korupcije i drugih nezakonitih aktivnosti koje izazivaju finansijske posljedice. Kazne za zloupotrebu finansijskih sredstava iz budžeta podrazumijevaju gonjenje od strane državnih vlasti, disciplinske postupke, administrativne ili finansijske sankcije. U skladu sa zahtjevima Evropske komisije, u svim zemljama članicama i kandidatima uspostavlja se Sistem za borbu protiv prevara (AFCOS) koji je odgovoran za suzbijanje nepravilnosti i prevara koje mogu nastati korišćenjem sredstava Evropske unije (EU), kao i za pružanje efikasne i kvalitetne zaštite njenih finansijskih interesa. U cilju zaštite integriteta euro novčanica i kovanog novca od falsifikovanja, usvojeni su pravni akti kojima se definišu sumnjive i falsifikovane euro novčanice i kovani novac, utvrđuje se postupanje sa sumnjivim i falsifikovanim primjercima euro novčanica i kovanog novca, razmjena informacija i saradnja sa domaćim i međunarodnim institucijama.

Institucionalni okvir: Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru – Ministarstvo finansija i drugi subjekti javnog sektora na centralnom i lokalnom nivou; Eksterna revizija – Skupština Crne Gore i Državna revizorska institucija; Zaštita finansijskih interesa EU - AFCOS – Ministarstvo finansija i članovi AFCOS mreže (Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Uprava policije, Uprava prihoda i carina, Državna revizorska institucija, Vrhovni državni tužilac, Agencija za spriječavanje korupcije); Zaštita eura od falsifikovanja – Centralna banka Crne Gore, Ministarstvo pravde i Uprava policije.

Poglavlje je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji, 24. juna 2014.

1. PLANOWI I POTREBE						
1.1. STRATEŠKI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Period važenja		Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) PIFC						
1.	MF	Strategija razvoja budžetske inspekcije za period od 2023-2026.	2023/IV	2023-2026	32018R1046 [P]	
B) Eksterna revizija						
2.	DRI	Strateški plan razvoja Državne revizorske institucije Crne Gore za period 2023 – 2027.	2023/II	2023-2027		INTOSAI P – 12 INTOSAI P – 20
3.	DRI	Akcioni plan za sprovođenje Strateškog plana razvoja Državne revizorske institucije Crne Gore za period 2023-2027.	2023/II	2023-2027		INTOSAI P – 12 INTOSAI P – 20
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) PIFC						
1.	MF	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru	2023/II	2023/III		IIA IPPF (P) ¹⁶ COSO (P)
B) Eksterna revizija						
2.	DRI	Srednjoročni plan revizija Državne revizorske institucije	2023/I	2023/I		INTOSAI P – 12 INTOSAI 100
C) Zaštita finansijskih interesa EU						
3.	MF	Odluka o izmjeni odluke o obrazovanju koordinacionog tijela za praćenje i upravljanje politikom prevencije i suzbijanja nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa evropske unije	2023/II	2023/II	32013R0883 [P] 32018R1046 [P] 32021R1529 [P]	

¹⁶ IIA IPPF   Međunarodni okviri za profesionalnu praksu unutrašnje revizije (IIA)
COSO   Komitet sponzorskih organizacija Tredvej komisije

UVOD

Sistem sopstvenih sredstava Evropske unije može se definisati kao jednostrano nepovratno alociranje sredstava Unije u cilju finansiranja budžeta Evropske unije, koje se sprovodi automatski bez potrebe donošenja posebnih odluka nacionalnih vlasti. Sopstvena sredstva EU se utvrđuju, prikupljaju, plaćaju i kontrolišu u skladu s pravilima sistema sopstvenih sredstava.

Sistem sopstvenih sredstava EU je trenutno baziran na Odluci Savjeta broj 2007/436/EZ, Euratom („ORD 2007“) i dvije regulative: Regulative Savjeta (EZ, Euratom) broj 1150/2000 i Regulative Savjeta (EEZ, Euratom) broj 1553/89.

Sopstvena sredstva EU sastoje se od:

1) Tradicionalnih sopstvenih sredstava (TOR), tj. uglavnom carina i dažbina na šećer (uključujući dažbine na poljoprivredne proizvode) na osnovu primjene carinskih propisa EU. Dažbine na šećer su nametnute proizvođačima šećera i služe namirivanju troškova EU za taj sektor, što u slučaju Crne Gore nije relevantno, jer ne posjeduje proizvodnju šećera. TOR se smatraju osnovnim oblikom prihoda EU, koji proizilazi direktno iz zakonodavstva EU. Međutim, na zemljama članicama je da prikupljaju ovaj prihod, a od ukupog iznosa prikupljenih sredstava po ovoj osnovi država članica zadržava 25% kao kompenzaciju za troškove proistekle naplatom.

2) Sredstva zasnovana na osnovici PDV-a koja proizilaze iz primjene jedinstvene stope za sve zemlje članice. Međutim, ograničenje je utvrđeno na iznos od 50% BND-a preko koga procijenjena vrijednost osnovice PDV-a ne može da pređe.

3) Sredstva bazirana na BND-u koja služe za finansiranje troškova kada su svi ostali prihodi iskorišćeni. Utvrđuje se primjenom jedinstvene stope na ukupnu vrijednosti BND svih zemalja članica.

Imajući u vidu da pravna tekovina EU u ovom poglavlju ne zahtjeva direktnu izmjenu nacionalnog zakonodavstva, tj. njena primjena se odnosi na države članice, a na Crnu Goru tek po pristupanju u EU, nastavićemo usklađivanje pravnih propisa u vezanim oblastima, koja se odnose na oblasti poglavlja 16 – Porezi, 18 – Statistika, 29 – Carinska unija i 32 – Finansijski nadzor. Neophodno je da zemlje kandidati ispune administrativne uslove u oblasti sopstvenih sredstava EU prije pristupanja Evropskoj uniji.

Institucije koje su uključene u rad u oblasti finansijske i budžetske odredbe su: Ministarstvo finansija, Uprava prihoda i carina, Uprava za statistiku i Centralna banka Crne Gore.

Poglavlje je otvoreno na Međuvladinoj konferenciji, 16. decembra 2014.

1. PLANVI I POTREBE						
1.1. ZAKONODAVNI OKVIR						
Ozn.	Nadležna inst.	Naziv	Donošenje	Primjena	Pravna tekovina	
					Celex No	Ostalo
A) Tradicionalna sopstvena sredstva						
1.	MF	Zakon o budžetu Crne Gore za 2024. godinu	2023/IV	2024/I		